Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 270 (16793) | 1984 оной ноябриин 24, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ПСС-эй ЦК-гай ОЛИТБЮРОДО

ПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани бо- правительствануудай толгойлогшонорой хабаадал- аар Гаванада үнгэргэгдэһэн Экономическа Харил- һалалсалгын Соведэй XXXIX сессиин дүнгүүдые а үзэбэ.

седани дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор СЭВ-эй Гавана- олоһон сессиин хүдэлмэри нэн түрүүн дээдэ тушаал- лбэрилэгшэдэй хабаадалгатай СЭВ-эй гэшүүн-оро- Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэе- талаар шэглүүлэгдэһэн байгаа. Эдэ шиидхэбэри- е бодото дээрэнь бэелүүлгын түрүүшын дүнгүүд дүү гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоое саа- нь гүнзэгырүүлхын, экономическа харилсаанай гол а шэглэлнүүдтэ тэдэнэй хүсэлэл оролдолгонуу- элсүүлэн хабаадуулхын тула тон шухала удха тай байһыень элирхэйлэн харуулба.

циалис гүрэнүүдэй экономикые тогтууритай һай- хүгжөөхын тула һайн үндэһэ һуури табиха ёһотой —1990 онуудай арадай ажахын түсэбүүдые зохил- а гэжэ энэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. 1990 рэтэр, мүн саашанхи үедэ түлишын-түүхэй эдэй һал- уудта харилсаа холбоо тогтоохо талаар сесси дээрэ агдаһан удаан болзорой хэмжээ ябуулганууд СЭВ- шүүн-оронуудай хүсэнүүдые, мүнгэ зөөрие али алин- ашатай туһатайгаар нэгэдүүлхэ арга олгоно.

амтаараа зохёон абаһан эрдэм-техникын дэбжэлтын лексно программа аха дүү оронуудай эрдэм, техни- үрдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгохо байна. СЭВ- ал ябуулга эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулха р сесси дээрэ хараалагдаһан хэмжээнүүд ехэ удха ртай. Социалис хани харилсаата гүрэнүүдэй нэгэдэ- жагсаалай бэхижэжэ. СЭВ-эй уласхоорондын нэрэ н ургажа байһые сесси харуулаа. Империализмын г түримхэй дай жүрөөдэһэн хараа шэглэлые зай- сарахын тула социалис оронууд эб найрамда- ангахын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сара- ула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхые батаар шии- байһанаа мэдүүлнэ.

А. Тихонов түрүүтэй Совет делегациин СЭВ-эй Х сесси дээрэ хэһэн хүдэлмэрие КПСС-эй ЦК-гай бюро һайшаагаад, энэ сессиин шиидхэбэринүүдые үлхэ, аха дүү социалис оронуудтай, мүн хүгжэжэ гүрэнүүдтэй СССР-эй али бүхы харилсаае саашa- гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ талаар совет гүрэнэй зур- удай болон эмхинүүдэй ажал ябуулгын гол шэглэл- е тодорхойлбо.

кономическа асуудалнуудаар СЭВ-эй сессидэ хабаа- социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй уудай ЦК-нуудай секретарьнарай уулзалгын дүн- һайшаагдаа. Энэ уулзалга социалис экономическа саае хүгжөөхэ, ажахын байгуулалтын дүй дүршэлые абалсаха, аха дүү партинуудай хамтын хүдэлмэ- эдэбхижүүлхэ талаар Экономическа зүблөөнэй захяа ринуудые бэелүүлгэдэ горитой хубита болоһон а.

убын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын бликын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Сове- үрүүлэгшэ Ф. Кастро болон Кубын бусад хүтэлбэ- шэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай нүхэд Тихоновэй, Н. И. Рыжковой мэдээсэлые КПСС-эй й Политбюро хаража үзөөд, һайшааба. Эдэ хөөрэл- үдэй үедэ совет-кубын экономическа харилсаанай ухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн, 2000 он бо- СССР-эй ба Кубын Республикын хоорондохи эко- еска, эрдэм-техникын харилсаае хүгжөөлгын удаан рой программада гар табигдаһан байгаа.

өөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд, хараалагдаһан програм- бэелүүлгэ совет-кубын хани барисаае хэлбэришэгүй- бэхижүүлгэдэ, манай оронуудай ба бүхы социалис нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй арадуудай аша туһада элэб- ээр нүлөөлхэ юм гээд этигэн найдажа байһанаа По- юро мэдүүлээ.

орото муухайгаар алуулһан И. Гандиие хүдөөлүүл- шаналал гашуудалай ёһололдо хабаадахаяа Инди н совет делегациин мэдээсэлые Политбюро шагна- гүрэнэйнгөө нэгэдэлые, бэеэ дааһан байдалые бэхи- ын, тэрэнэй дулдыданги бэшэ байдалые, газар дай- а, бүрин бүтэн байлгые хамгаалхын тула энэдхэг й, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ехэ оролдолго гарга- айдагыень манай орон дотор гүнзэгы сэльхэлһээ һай- адаг юм гэжэ тэмдэглэгдээ. Советскэ Союз Индиин итай хани байгаа, мүнөөшье байһаар, саашадаашье юм. Социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын ба арадуудай ндохи амгалан тайбан байдалай аша туһада али амнай ашатай туһатай манай харилсаа холбооe тэ- ашадаашье хүгжөөн бэхижүүлхые шиидэнхэй байна.

оммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын болон га- н политикын бусад хэдэн асуудалнуудые КПСС- К-гай Политбюрогой заседани дээрэ хаража үзөөд, эбэринүүдые баталан абаба.

ТҮСЭБ ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ

МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭДЭ ХАРЮУСАМААР

Тарялан, сабшалан болон бэлшээриин үрэжэлыень һайжаруулжа, ямаршье жэлдэ һайнаар уһалжа, ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ түрэл партимнай, гүрэн түрэмнай ходоодоо анхарал хандуулжа байдаг гээшэ. Энээниие КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд үшөө дахин гэршэлэн харуулба. Ороной эдеэ хоолой нөөсэнүүдые улам ехэ болгохо зорилготойгоор газар һайжаруулха, мелиоративна хүдэлмэриин удаан болзорой программа энэ Пленум дээрэ баталан абтаа.

Түрэл партиингаа табиһан хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада газар тарялангаа, нуга сабшалангаа, бэлшээриеэ эрид һайжаруулжа, тэдэнэйнгээ ашаг шэмыень нэмээһэнэй ашаар хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ аргатай болохобди. Иигэжэ бидэ Эдеэ хоолой программада өөһэдынгөө хубитые хараа байса ехээр оруулха ёһотойбди.

«Түбхын түрүүн хүдөө ажахын ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө һаналаа табихадаа, манай бүхы баялигуудай эгээл шухала юумэнэй нэгэн болохо газартаа тад ондоогоор хандаха ёһотойбди. Тиин уһалагдадаг, хатаагдаһан газарта бүришье нарин нягтаар хандаха хэрэгтэй. Һайжаруулагдаһан гектар бүхэндэ хэрэгтэй бүхы юумыень оруулан, үнэн сэдьхэлһээ оролдожо хүдэлбэл, газар ашаяа харюулха» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненко тус Пленум дээрэ онсолон хэлэһэн байна. Энэ сэсэн мэргэн үгэнүүд бидэниие улам һайнаар хүдэлхыемнай, даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандахыемнай уялгана.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудые, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бидэ коллектив дотороо хэлсэхэдээ, хэжэ, ябуулжа байһан ажалаа үшөө дахин шүүмжэлхы ёһоор хараһан байнабди. Тиихэдээ манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии гэжэ үшөө дахин мэдэрхээр. Иланга уһалагдадаг газарһаа түсэбөөр хараалагдаһан ургаса хуряагдажа абтанагүй. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй уһалууриин системые абаад үзэе. Энэ түхеэрэлгэ «Рассвет» болон XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай газарые хангаха ёһотой юм. Эдэ ажахынуудай уһалагдадаг тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр түсэбэй ёһоор 25 центнер шэниисэ, 200 центнер хартаабха, 250 центнер кукурузын набша намаа абтаха һаа, харин мүнөөдэрэй байдалаар энэ үрэ дүнгүүдтэ үшөөл хүрөө үдыбди.

Эндэ шалтагаанууд олон. Нэн түрүүн мелиораци гээшэ юун бэ гэжэ мэдэхэ ёһотойбди. Энэмнай агротехническэ хэмжээ ябуулгануудһаа, газартаа культуртехническэ хүдэлмэри ябуулһанһаа, тарялангаа гэхэ гү, али сабшалангаа, бэлшээриеэ сэбэрлэлгэһээ, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ оруулһанһаа, газар эрхилхэ талаар түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлһэнһээ, мелиоративна барилгануудые, уһалууриин техникые саг соонь заһабарилһанһаа эхи үндэһэтэй. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые бултыень хамтадань ябуулбал, ехэ юумэн хэгдэхэшье, бүтэхэшье һэн. Тэд энэ талаар бидэ гээгдэлтэй байһаарбди. Тарялан эрхилхэ севооборотуудай гансал саарһан дээрээ үлэшэдэгынь гэмшэлтэй. Һайн, үндэр ургаса үгэдэг ургамалнуудай сортнууд манай ажахынуудта ехэл удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Уһалагдадаг газарта олон жэлэй ногоон таригданагүй. Тарялангдашье, нуга сабшалангдашье минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр оруулагданагүй. Уһалагдадаг газарай гектар бүридэ нэгэ тонноһоо бага бэшэ үтэгжүүлгэ оруулха эрилтэ табигдана. Харин манай эндэ гектар бүридэ оройдоол 200 килограмм үтэгжүүлгэ хүртэнэ.

Үшөө нэгэ шалтагаан дурдахамни. Районой колхоз, совхозууд уһалагдадаг газарһаа суглуулһан ургаса дээрээ уһалагдадаггүй тарялангайнгаа хуряаһан ороохо тараае нэмэжэ, уһалагдадаг газарайнгаа ургасые хараа байса дээшэлүүлнэ. Иигэжэ бидэ абаһан ороохо тарягаа зүбөөр тодорхойлжо шаданагүйбди. Тоо бүридхэлээ һайнаар эмхидхэһэн газарта хуряаһан ургасань зүбөөр тодорхойлогдодог байна. Жэшээлхэдэ, 1983 ондо XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид уһалагдадаг тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 35 центнер шэниисэ суглуулаа һэн.

Газар уһалдаг техникэ тушаа богонихоноор тогтое. Нэгэдэхеэр, энэмнайшье ехэл үсөөн, хоёрдохёор, байһан техникээ заһабарилха бааза мүнөө болотор үгы байһаарбди. Манда булуур станцинууд, уһа сасадаг хүсэтэй, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ «Фрегат», «Днепр», ДДА-100-МА, ДНУ-120-70 түхэлэй түхеэрэлгэнүүд бии. Эдэниие район доторһоо байха республика соошье заһабарилхань бэрхэтэй болонхой. Тусхай бааза үгы дээрэһээ, мүн запчастьнуудай хомороһоо боложо, хэншье энэ техникэ, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилхаяа абанагүй. Энэ ушарһаа шадаха юумээ өөһэдынгөө мастерскойнуудта заһабарилхые оролдогшобди. Зарим узел, детальнуудыень һэльбэн шэнэлжэ табинабди, тэрэмнайшье удаан ябадаггүй. Бэшэ арга үгы ха юм.

«Бурводстрой» управлениин ПМК бидэнэрэй подрядчик юм. Тэрэ мелиоративна барилгануудые бодхоохо уялгатай аад, баталһан хэлсээгээ дүүргэжэ шададаггүй. ПМК-да байһан техникэ: бульдозернуудые, һубаг ханаабуудые малтадаг түхеэрэлгэнүүдые, экскаваторнуудые манда даалгажа үгөө һаань, бидэ ехэ юумэ бүтээхэ һэмди. Тиихэдээ уһалууриингаа системэнүүдые өөһэдынгөө хүсөөр заһабарилха, ашаглаха байгаабди. Иигэжэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ ябуулбал, тэрэнэй ашаг үрэнь хараа байса дээшэлхэ ёһотой гэжэ һанагдана. Иимэ ушарта манай механизаторнууд түхэреэн жэлэй туршада хүдэлхэ байгаа. Тэдэнэр зундаа газар тарялангаа уһалха, үбэлэй үедэ уһалууриингаа системэнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха һэн.

Зун бүхэндэ колхозуудай газар уһалха талаар Бэшүүрэй уһалууриин системэһээ 40 механизатор хабаадуулагдадаг. Харин манда хоёр халаанда хүдэлхэ 96 хүн хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ яһала олон хүнүүд дуталанана. Булуур станцинуудта ажалладаг ахалагша машинистнүүдэй хэжүүдэ хүдэлхэ туһалагшадые колхоз, совхоз бүхэн һургажа табиха ёһотой. Тэд энэ талаар хүдэлмэри мүртэй ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, «Дружба» колхозой газар дээрэ хүдэлдэг Дээдэ-Хёлгын уһалууриин системэдэ «Фрегат» түхэлэй 4, ДДА-100—МА-3 түхеэрэлгэнүүд тушаагдажа үгтэнхэй. Эндэ ажаллаха операторнууд үгы, тэдэнэр тэрэндэ хүдэлхэ хүнүүдые һурганагүй. Энэ мэргэжэл абахын тула оройдоол 10—15 үдэр соо һуража гараха ёһотой.

Мүнөө ямар ажал ябуулагдажа байнаб гэхэдэ, өөһэдынгөө хүсөөр Алташын уһалууриин системые заһабарилжа, эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэмнай. Энэ хүдэлмэримнай 60 мянган түхэригэй болохо юм. Тэрэниие Алексей Егорович Павловай даадаг бригадынхид хэжэ байна. Үшөө Шанагын системэ һэльбэн шэнэлэгдэжэ эхилэнхэй. Иигэжэ эндэ бүхыдөө 40 инженернэ түхеэрэлгэ, даамба, бишыхан сөөрэмүүд бии болгогдобо. Шанагын системээр 200 гектар газар амидаралта уһаар ундалуулагдахаар хараалагдана. Эндэ Валентин Михайлович Петровой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд хүдэлжэ, энэ һарын дууһатар тэрэнээ дүүргэхые оролдоно.

Шэбэртын уһалууриин системэдэ 37 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Тэрэнһээ гадуур Бодонгуудай, «Новосретенский», Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай, «Дружба», «Рассвет», «Еланский» колхозуудай газар дээрэхи 250 километр утатай һубаг ханаабууд сэбэрлэгдэнэ.

«Бурводстрой» управлениин ПМК-гайхид мүнөө Бэшүүрэй уһалууриин системын һубаг ханаабуудай эрье бүхэлжэ байнхай. Хэрбээ эдэнэр энэ хүдэлмэреэ декабриин һүүл болотор дүүргэжэ шадаа һаа, жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлхэ байна.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ ажахы доторой уһалууриин системэнүүдые, мүн бусад барилгануудые колхоз, совхозуудай балансһаа уһанай ажахын эмхи зургаануудай балансда дамжуулан үгэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Энэ угаа зүб асуудал саг соо гоо табигдаба. Юуб гэхэдэ тэдэниие харууһалха, заһабарилха хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэнэй гаргашын ехэнхи хубинь гүрэнэй бюджедэй зөөреэр хэгдэнэ. Ушар иимэһээ энэ асуудалые шиидхэхээр саг хүрэжэ ерээ.

Би энэ статья соогоо өөһэдынгөө ажал хэрэгые тобшохоноор хөөрэхые оролдобоб. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, манай урда нилээд ехэ зорилго табигдаа гэжэ ойлгонобди. Тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө саашадаа оролдохо болонобди.

В. ЭПОВ,
Бэшүүрэй уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник.

ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛЭДХЭХЭ

Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгые аша үрэтэйгөөр эрхилхын тула тусхай цех эмхидхэгдэжэ, дүй дүршэлтэй агроном-мелиораторнууд, коммунист Дондок Бамбасаевич Лумбунов тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр томилогдобо.

Колхоз 1402 гектар уһалагдадаг газартай. Тэрэнэй 1223 гектарынь сабшалан юм. Энээнэй ехэнхи хубинь Үшөөтэйн гүрэнэй уһалууриин системэһээ ундалуулагдадаг. Худага гэжэ газарта 120, 1-дэхи отделенидэ тэрэл тухай сабшалан ажахы доторой системэһээ уһалагдадаг болобо. Энэ талмайнгаа ургасые дээшэлүүлхын тула наг шэбхэ гаргажа, хоёр-гурба дахин уһалжа эхилһэн байна.

Газараа һайнаар харууһалаа һаа, аша харюуень дары үзэхэш гэжэ зоной хэлсэдэг дэмы бэшэ. Энэ жэл хамта дээрээ 23700 центнер үбһэ ногоо суглуулха түсэбтэй цехэй хүдэлмэрилэгшэд 25244 центнер суглуулаа. Зарим талмайнуудтань минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан юм. 203 гектар сабшалангай хүрьһэн һайжаруулагдаа һэн.

Тусгаар эмхидхэгдэһэн бригадада хамта элдэб түхэлэй 25 трактор, ашаа шэрэхэ, газар элдүүрилхэ түхеэрэлгэ, бульдозер үгтэнхэй. Энэ бригадые мүн лэ дүршэлтэй механизатор Ринчин-Доржо Лубсанович Балданов ударидана. Бригадын бүридэлдэ 12 луговод, агроном-мелиоратор, түлишэ түрхилгын материалнуудай гаргашые бүридхэгшэ оролсоно.

Хамаг ажалынь—үбһэ, зелёнко, сенаж, силос бэлэдхэлгэ комплексно аргаар бүтээгдэнэ. Энэ үбэлдөө тэжээл бэлэдхэдэг цехэйхид бригадна подрядта орожо ажаллаха юм. Мүнөө тэдэнэр намарүбэлэйнгөө агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые эрхилжэ байна. Намарай уһалуури хэгдэнэ. Зүгөөр уһан дуталдана. Гэбэшье үбэлдөө 180 мянган кубометр мүльһэ, тошо хүргэжэ хабартаа газараа уһалхаар түсэблэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула энэ шэнээр эмхидхэгдэһэн цехэй коллектив нуга сабшалан дээрэ хүрьһэ һайжаруулгын хүдэлмэри үргэдхэнэ, уһалууриие зүбөөр эмхидхэнэ, нютагайнгаа гол горхоной аягашье уһа хиидэ алдангүй газараа ундалуулна. Тиигэжэ ниитынгээ адууһа малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо асуудалые ойрын сагта шиидхэхэ зорилго табяад, эршэтэйгээр ажаллажа байна.

Д. АЮШЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛНҮҮД:

...ХЫ ЁҺОНОЙ ТООСООН

...то-Осетиин АССР-эй ли- ...ура болон искусствын ...үүд Москвада амжалта- ...ар үнгэржэ байна. Авто- ...то республикын байгуу- ...ар 60 жэлэй ойдо зо- ...агдаһан энэ һайндэр ле- ...э национальна полити- ...илан мандажа байһые, ... хизаарай арадуудай ... янзын соёлой һалба- ...хүгжэһые эли тодоор гэр- ...н харуулна.

...рэнэй Түбэй концертнэ ...соо үнгэрһэн айлшадай ...ы ёһоной тоосоон эдэ ...үүдэй гол үйлэ хэрэг ...бо. «Алан» гэжэ арадай ...рай ансамблиин, симфо- ...ска оркестрэй, республи- ...а филармониин, хоорой ...лын, арадай уран һай- ...й ансамбльнуудай, солист- ...ай концерт-наадан прог- ...ыень шэмэглээ. КПСС-эй ...ай Политбюрогой гэ- ...дэ кандидат, СССР-эй ...эй министр П. Н. Деми- ... КПСС-эй ЦК-гай секре- ... И. В. Капитонов, КПСС- ...ЦК-гай соёлой таһагые ...ша В. Ф. Шауро, мүн ...о-Осетиин АССР-эй пар- ...а ба совет эмхинүүдэй ...бэрилэгшэд концерт ха- ...

Байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 60 жэл соо республика дотор айхабтар ехэ хубилалтанууд болоо. Мүнөө тэрэнэй заводууд, фабриканууд, шахтанууд 1924 ондо —АССР-эй байгуулагдаһан жэлдэ үйлэдбэрилдэгэй хэмжээнэй продукциие оройдоол 4 час соо гаргана. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна продукци үйлэдбэрилгын ургалтын 90 шахуу процент абтаһан байгаа. Хүдөө ажахыда, эрдэм, соёлдо, гэгээрэлдэ горитой амжалтанууд түйлагдаа.

Хойто-Осетиин АССР-эй артистнууд концерт-наада табяа.

...АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БҮЛЭ СОО

...йгуулагдаһаар 60 жэлэйч- ...ойе эдэ үдэрнүүдтэ тэм- ...эжэ байһан Хойто-Осе- ... АССР-эй түйлалтанууд хэ- ... нэгэтэ гээ дэнги түлюур ...алтай байһан манай оро- ... арадуудай ажабайдалда ...алис байгуулалтын жэл- ...тэ ямар ехэ хубилалта- ...ай болоһые элирхэйлэн ...үүлнэ. Энэ гайхамшагта ...эрэтэ зорюулагдаһан үдэ- ... ноябриин 22-то Москва- ...болобо. Партиин Москва- ... городской комитет болон ...ание» гэжэ бүхэсоюзна бүл- ...ай правлени тэрэниие эм- ...эһэн байгаа.

...ПСС-эй Хойто-Осетиин об- ...ой нэгэдэхи секретарь ...Е. Одинцов, Хойто-Осетиин ...лшадай гэрэлтэ һайндэр ту- ... суглараргашадта хөөрэбэ.

ХАНИ БАРИСААН БЭХИЖЭНЭ

Совет-алжирай хани барисаанай үдэрнүүд ноябриин 22-то манай орон дотор дүүрэбэ. Социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлгэдэ, национальна бэеэ даа- һан байдалаа улам хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ ехэ амжалтанууд түйлагдаа гэжэ совет хүнүүд суглаанууд, үдэшэнүүд, митингнүүд дээрэ тэмдэглэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдэй программын үндэһөөр Алжирай киногой недели Москвада амжалтатайгаар үнгэрбэ. «Алжир—СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Киевтэ, Ялтада, Симферопольдо, Харьковта хүрэжэ, хүдэлмэришэдтэй, эрдэм-соёлой ажал ябуулагшадтай уулзаһан байгаа.

Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ айлшадтай уулзалга болобо. Тэдэнэр гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёлой харилсаа холбоо тогтоодог Украинын бүлгэмэй ажал ябуулгатай танилсаа.

Алжирай «Факарджия» гэжэ хүгжэмэй ансамблиин концерт-наадан Украинада амжалтатайгаар үнгэрбэ. Хани барисаата арадай эртэ урдын соёл, шэнэ байдал байгуулгада тэдэнэй түйлаһан амжалтанууд тухай Алжирай номой выставканууд, «Мүнөөнэй Алжир» гэһэн фотоэкспозици хөөрэнэ.

— Манай хани барисаан үе сагаар шалгагданхай. Мүнөө уласхоорондын байдалай орёо түгшүүриитэй байхада, оронуудай хоорондохи харилсаан ямар байха ёһотойб гэһэн жэшээ АНДР болон СССР харуулна, — гэжэ «Алжир — СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэмэй хүтэлбэриин гэшүүн А. Када мэдүүлбэ. — Совет хүнүүдэй үнэн сэдьхэлһээ, энэрхы дулаанаар хандадаг байһандань, Москвада, Украинада ябахадаа үшөө дахин этигэбэбди. Гээгдэлээ усадхахадамнай, Ехэ оронойнгоо экономико болон соёлые хүгжөөхэдэмнай туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Алжирай арад Ленинэй орондо ехэ баяр баясхалан хүргэнэ.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ БҮХЭСОЮЗНА УУЛЗАЛГА

ТЮМЕНЬ. (ТАСС). «Ажабайдалда болоһон шэнэ юумэн уран зохёолдо үргэнөөр харуулагдаха ёһотой» гэһэн бүхэсоюзна творческо конференци ноябриин 22-то Тюменьдэ дүүрэбэ. Россин ба союзна республикануудай олон хото городуудай уран зохёолшод, шүүмжэлэгшэд, социалис оронуудһаа ерэһэн айлшад тэрээндэ хабаадаа.

Газай баялигтай газарые олзоборилон ашаглажа эхилһэнһээ хойшо уран зохёолшод Баруун Сибириин ажалшадтай хани барисаа тогтоогоо һэн. Уран зохёолой олохон журналнууд өөһэдынгөө постнуудые эндэ нээһэн, ороной уран зохёолшодой эмхинүүд предприятинуудые, барилгануудые шефтээ абаһан байгаа. Баруун Сибириин нефть болон газай комплексын ажалша коллективүүдтэй харилсаа холбоогоо саашадань үргэдхэхэ асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Мүнөөнэй литературын асуудалнуудые, тэрэнэй гол геройе — ажалша хүниие тэдэнэр хамтаараа зүбшэн хэлсэбэ.

УРМА ЗОРИГ БАДАРУУЛАА

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабариие дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн манай Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ хэблэлэй хуудаһануудта уншажа, зүбшэн хэлсэлгэ цех бүхэндэ эмхидхэгдэнэ.

«Һүүлэй хоёр жэлэй туршa соо арадай ажахын бүхы шахуу һалбаринуудай хүдэлмэридэ һайн хубилалтанууд түйлагдаһан байна» — гэжэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд бидэниие урмашуулжа, бүхылөө табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэмнай шэнэ хүсэ шадал бадаруулна. Энэ хүнгэн бэшэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөө үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, материальна нөөсэнүүдые алмаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин, ажалай, технологическа журам шангадхаха болонобди. Имагтал эдэ бүгэдые наринаар сахяад, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэдөө, зориһондоо хүрэхэмнай лабтай. Би өөрөө вагон бүридхэн хабсаргадаг цехтэ олон жэлдэ хүдэлхэдөө, хамтын ажалай хүсые гүйсэд мэдэрээб. Уг залгамжалуулан хүдэлдэг хүнүүд манда олон. Бишье өөрынгөө хүбүүндэ мэргэжэлэйнгээ онол аргануудые дамжуулжа, хүдэлмэришэнэй харгыда үреэгээ һэм. Мүнөө тэрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. А. Поповой хүтэлбэрилдэг бригадада амжалтатайгаар ажаллажа байнхай.

Д. САМБУЕВ,
ЛВРЗ-гэй слесарь, Ажалай Алдар Солын II, III шатын орденуудай кавалер.

Хориин районой Анаагай совхозой ахалагша хонишон СССР-эй Верховно Соведэй депутат Дулма Жимбуевна Дондоковагай даадаг коллектив энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Эдэнэр һаһа саг соогоо байра байдалаа, дал хорёогоо заһабарилаа, дулаалаа. Ахалагша хонишон зунай сагта гэр бүлөөрөө отарынгаа хонидто элбэг хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхээ, намартаа зелёнко, һолоомо шэрэжэ оруулаа.

Иигэжэ Дулма Жимбуевна энэ харюусалгатай һаһаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ һуури табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Д. Ж. Дондокова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРШЭЕЭ ҺУЛАДХАНАГҮЙ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Мысовая станциин коллектив жэлэй эхинһээ ажалайнгаа эршые һуладхангүй үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, арбан һарынгаа түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргээ.

Жэшээлэн нэрлэбэл, ашаа тээлгэдэ вагонуудай зогсолго нормоор хараалагдаһан 15,9 часай орондо 15,8 час байгаа. Мүн тиихэдэ бүхы поезднуудай 18 процентые түргэдхэгдэһэн аргаар рейсдэ эльгээхэ байһан һаа, бодото дээрээ 26 процент энэ түргэн аргаар ябуулагдаһан байна.

Станциин дежурнанууд Анатолий Афанасьевич Джубобо, Людмила Владимировна Волдырева, Ярослав Ануфриевич Лесюк, Анна Сергеевна Бабина гэгшэд станци доторо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарна.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭ

Үнгэрһэн малай үбэлжэлгын үедэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилгые дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө Кабанскын шубуунай фабрикын Бага-Колесовско һүнэй фермын коллектив Бухэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр илаһанда тоологдожо, 600 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн юм. Тэдэнэр мэнэ һаяхан энэ шагналаа эб найрамдалай жасада оруулба.

Тус фермын малшад, түйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, энэшье жэлэй харюусалгатай һаһада амжалта түгэсөөр хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй. Жэлэй эхинһээ хойшо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ажахын суута һаалишан Валентина Григорьевна Перевозникова түрүүлжэ ябана. Тэрэ үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр гансаараа үнеэн бүриһөө 3220 килограмм һү абажа амжаа.

Эдэнэр байгша оной малай үбэлжэлгые дүүрэн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Фермын үнеэд саг соогоо үбэлэйнгөө байрада оруулагдажа, тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Тэжээл буйлуулдаг цех эндэ һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ.

Энэ ажахын зарим һүнэй фермэнүүд үбэлжэлгэдөө бэлэдхэл муутай байшоо. Үнеэдэй байрануудай заһабарилгань удаарһан байна. Мүнөө эндэ тодорхой хэмжээнүүд абтажа захалаа.

Шубуунай фабрикын малшад Илалтын 40 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, 1984—1985 онуудай үбэлжэлгын үедэ 23,2 мянган центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 20,8 мянган центнерыень гүрэндэ худалдахаар хараална. Мүн лэ тэдэнэр энэ хугасаа соо 1224 тугал абажа түлжүүлхэ, 3574 центнер мяха тушааха зорилготой. Тэрэнээ бэелүүлхын түлөө оролдолго гарган хүдэлжэ байнхай.

З. КУРБАТОВА,
шубуунай фабрикын профкомой түрүүлэгшэ.
Кабанскын район.

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН (1984 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТАРЯАШАДАЙ ТЭМСЭЛЫЕ УДАРИДАН

«Түбхын түрүүн хүдөө ажахын ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө һеналаа табихадаа, манай бүхы баялигуудай эгээл шухала юумэнэй нэгэн болохо —газартаа тад ондоогоор хандаха ёһотойбди. Тиимһээ тиитэрээ уһалагдадаг, хатааһан газартаа, бүришье нарин нягтаар хандаха хэрэгтэй. һайжаруулагдаһан гектар бүхэндэ бүхы хэрэгтэй юумэ оруулан, хамаг халуун сэдьхэлһээ оролдожо хүдэлбэл, газар ашаяа заатагүй харюулха» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненко партиин ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ онсолон хэлэһэн байна.

Орон дотор хүн зоной эдихэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо, тэрэнэй найдамтай нөөсэ бии болгохо зорилгонуудые шиидхэхын тула газар тарялангаа һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ удаан болзоротой программа тус Пленум дээрэ баталагдан абтаба.

Түрэл партиингаа табиһан энэ шухала хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхоз, совхоз бүхэн өөһэдтөө бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлэн, габшагай шангаар хүдэлхэ болоно. Илангаяа газар таряланһаа абтадаг продукциие ехээр үйлэдбэрилжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр нөөсэлхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадай дайшалхы хэрэг мүн.

Мелиорациин, уһалууриин ашаг үрэ али тухай ехэб гэжэ бидэнэр өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ һайн мэдэнэбди. Ушар иимэһээ газарайнгаа үрэжэлтэ хубииень, һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха болонобди. Энэ талаар ажахы доторнай яһала ехэжал ябуулагдадаг гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо тарян ажалаа ондоогоор эрхилхэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдообди. Газар тарялан эрхилхэ талаар зональна системэ нэбтэрүүлэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ тогтууритай ургаса абадаг болонхойбди. Жэшээлхэдэ, нёдондо манай колхозой таряашад бүхыдөө 108 мянган центнер орооһо суглуулжа абаһан гэхэ гү, али гектар бүриһөө 24 центнер алтан шаргал таря хураһан байха юм. Байгша ондо бидэ үнгэрһэн жэлэйнгээ үрэ дүнгүүдтэ хүрэжэ шадаагүйбди. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, зунай, намарай хүйтэн байһанһаа манай эндэ орооһо тарян урда урдынхиһаа нилээд хожомшог эдеэшээ, хураалга оройтожо эхилээ. Тиигээдшье хура бороон, нойтон саһан орожо, хүдэлмэридэмнай бага бэшэ һаад ушаруулаа. Энэ жэлдэ ургаса хураалга тон орёо бэрхэтэй сагай уларилай эрхэ байдалда үнгэргэгдөө.

Таря хураалга хэзээдэшье хүнгэн байгаагүй юм. Хэды тиимэ хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоошье һаань, колхозоймнай таряашад, механизаторнууд тарялан дээрэ ургуулагдаһан бүхы юумэеэ саг соонь заахашье гээлтэ хоролтодо оруулангүй хураажа абаха гэжэ хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа гараа. Ажахын ехэнхи тарялан дээрэ орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай муу бэшэ ургасын ургаһан дээрэһээ хураалгада хабаадаһан хүнүүд урма баяртайгаар, хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлһэн байха юм.

Манай механизаторнууд түхэреэн жэлэй туршада оролдожо ургуулһан ургасынгаа түлөө тэмсэлдэ ороод, габшагайгаар хүдэлжэ гараа. Колхозой правлени, партком, профком, комсомолой комитет таря хураалгада бүхы хүсэеэ табяа, һанал бодолоо хандуулаа.

Энэньшье гайхалтай бэшэлдаа. Поли дээрэ ургаһан таряае манай ёһотойл баялиг гээ һаа, алдуу болохогүй. Тиимэһээ энэ һайнаар ургаһан ургасаяа заахашье гээлтэдэ оруулангүйгөөр сэбэрээр суглуулжа абаха гээшэ маанадай дайшалхы зорилго болоно гэжэ механизаторнуудай һайн ойлгоо һэн.

Тиигэжэ таряашаднай 4999 гектарай ургасые ажалай 19 үдэрэй туршада хураажа дүүргэһэн байна. Эндэ бүхыдөө орооһотой 25 комбайн хүдэлгэгдөө. Тракторна дүрбэн бригадада бүхы техникэ зохихо руунь бүлэг бүлэгөөрөө бүридхэгдэжэ, хураалга-зөөлгын отрядууд болгогдон эмхидхэгдээ бэлэй. Иигэжэ бүхы механизаторнуудай үнэн шударгыгаар, зохёохы эрмэлзэлтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар байгша ондо дүн хамта 77,3 мянган центнер орооһон абтаа гэхэ гү, али гектар бүхэнһөө 15,6 центнер тарян суглуулагдаа. Гүрэн түрэдөө бүхыдөө 34 мянган центнер тарян худалдагдаба. Түсэбнай 18 мянган центнер байһан юм.

Бригаднуудай дундаһаа нэгэдэхи бригадынхид (даагшань Василий Михайлович Коршунов) 35 мянган центнер таря хураажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Гурбадахи бригадын гэшүүд (бригадирынь Владимир Сергеевич Иванов) мүн лэ баян ургаса ургуулһан байна.

Таря хадалга, хураалга дээрэ комбайнернууд Виктор Борисович Литвин, Александр Михайлович Иванов, Виктор Климович Антонов, Николай Леонидович Червяков гэгшэд тус тустаа бүхыдөө 7 мянга гаран центнер орооһо сохижо, ажахы дотороо түрүүлээ. Хоёр комбайнернууд тус тустаа 5 мянган, харин бэшэниинь 3 мянган центнер таря хураһан байха юм. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор табан хоногой дүнгөөр шалгаржа гараһан түрүүшүүлдэ дамжуулгын вымпелнүүд барюулагдаа. Ургаса хураалгын эсэсэй дүнгөөр нэгэдэхи һуурида гараһан механизаторта улаан вымпел, 250 түхэриг, хоёрдохидо — Хүндэлэлэй грамота, 200 түхэриг, гурбадахида — 100 түхэриг мүнгэн шан үгтөө.

Эгээл мүнөө ажахы дотор социалис мүрысөөнэй дүн согсологдожо, түрүү комбайнер Николай Леонидович Червяковто нэгэдэхи һуури олгогдоһон байна. Бэшэ түрүүшүүл үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангуудаар урмашуулагдаһан байна.

Түгэсхэлдөө юу хэлэхэб гэхэдэ, колхозой тракторна-тарян ажалай дүрбэн бригада хабарай тарилгын, мүн намарай ургаса хураалгын үедэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, байгша оной хүшэр хүндэ үедэ яһала баян орооһо таря сохижо абаа. Манай механизаторнууд энэ түрүү онол аргын «амта» таниһан хадаа эсэсэй продукциин хойноһоо оролдоо бшуу. Тэрэнэй хажуугаар бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ орооһоной комбайнууд болон бусад машинануудтаа нарин харууһа хэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Механизаторнуудай, таряашадай сүлөө сагтаа амарха, хүнүүдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэдэ таатай һайн полевой станууд тракторна бригада бүхэндэ байгуулагдаа һэн. Колхозой парткомой зүгһөө агитаторнууд, политинформаторнууд харюусалгатай хаһын үедэ элдэбын хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн, лекцинүүдые уншаһан байна. Таря хураалгада хабаадуулагдаһан хүнүүд үдэрэй гурба дахин халуун эдеэгээр хангагдаа.

Мүнөө ажахы дотор суглуулжа абаһан орооһоё сэбэрлэхэ, хатааха, тэрэнээ тарилгын кондицида хүргэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Өөһэдынгөө хэрэглэмжэдэ хүсэд хүрэхэ үрэһэе эдэ үдэрнүүдтэ бэлдэжэ дүүргэхэмнай.

И. МИРОНОВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой парткомой секретарь.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомдо цехүүдэй, таһагуудай партийна организацинуудай секретарьнарай, үйлэдбэриин болон үзэл сурталай талаар тэдэнэй орлогшонорой семинар болобо.

Эндэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Н. И. Крючков партиин ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэдэй ээлжээтэ зорилгонуудые тодорхойлбо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэтэй зохилдуулан, байгша табан жэлэй түсэбүүдые заабол дүүргэхэ тухай, мүн арбан хоёрдохи табан жэлдэ районой социально-экономическа хүгжэлтэ тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. М. Горлов хөөрөө. Буряадай багшанарай институдай ахалагша багша Б. П. Крянев уласхоорондын байдалаар лекци уншахадаа, контрпропагандын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулһан байна.

Удаань семинарта хабаадагшад хэдэн секци боложо, хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Парторганизацинуудай секретарьнарай урда заводой парткомой секретарь А. Н. Колдунов, парткомой тоо бүридхэлэй секторые даагша В. А. Крюкова гэгшэд үгэ хэлээ. Мүн үйлэдбэриин талаар секретарьнарай орлогшонортой үйлэдбэриин талаар заводой начальнигай орлогшо И. Д. Гребенкин хэшээл үнгэргэһэн байна.

В. БОРОДИНА,
локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткабинедые даагша.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

АМЖАҺАНААРАА ДАШУУРХАГҮЙ

Загарайн районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай тоосоото-һунгалтын конференци боложо үнгэрбэ. Тэрэ конференци дээрэ тоосоото хугасаада медигүүдэй хэһэн хүдэлмэриин дүн согсологдоһон, арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна.

Тоосоото үедэ районой медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной энхэ элүүрые хамгаалха, элдэб үбшэнһөө һэргылхэ талаар, үнэхөөрөөшье, горитой хүдэлмэри хээ. Үхибүүдэй элдэб усал аюулда орохо ушар, зүрхэ-һудаһанай үбшэндэ дайрагдалга нилээд үсөөрһэн байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Гражданска оборонын штабай ажал ябуулга республика доторoo һайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм. Санитарна дружинануудай хүдэлмэри шагналай һуури ходо эзэлдэг.

Шэнэ-Бэрээнэй завод, Онохойн модоной промышленна комбинат һүүлэй хоёр жэлэй туршада 150 мянган гаран түхэригэй медицинскэ элдэб орёо түхеэрэлгэнүүдые, эмнэлгын хэрэгсэлнүүдые худалдан абажа, предприятинуудайнгаа больница, поликлиника болон профилакториин материальна үндэһэ һуурииe бэхижүүлһэн байха юм. Энэ ушарта Онохойн больницын ахамад врач Г. К. Хомяковой эдэбхитэй ажал ябуулга һайшаагдаа.

Гэхэтэй хамта районой медицинскэ зарим эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд, хүн зоной энхэ элүүрые хамгаалгада анхарал һулатайгаар хандадаг ушарнууд горитой шүүмжэлэгдээ. Конференциин эсэстэ делегадууд зохихо тогтоол баталан абаһан, профсоюзай райкомой шэнэ бүридэл һунгагдаһан байна.

Т. ХОРОШИХ,
хүдөө бэшэгшэ.

* * *

Хориин районой совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай профсоюзай организацинуудта тоосоото-һунгалтын суглаанууд боложо дүүрэбэ. КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй удаа болоһон партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэй оролсоһон районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд яһала һайн амжалтануудые туйлажа байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада районой совхозууд хүдөө ажахын үйлэдбэриин валовой продукциин хэмжээе 15 процент ехэ болгоһон, мяха үйлэдбэрилгые 2,6 процент, нооһо—8,4, ороoһо — 185 процент дүүргэһэн байна. Ороoһо, һү, хартаабха гүрэндэ худалдаха даабари үлүүлэгдэнхэй. Урагшатай ажал хэрэг бүгэдые урмашуулна.

Гэбэшье суглаануудта хабаадагшад ганса амжалтаараа омогорхоогүй. Гол анхарал дутуу дундануудта, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта хандуулагдаһан байха. Зарим коллективүүд түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ шадаагүй. Ажалай журам газар бүхэндэ һайн байдалтай гэхын аргагүй. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань һайжаруулха эрилтэ табигдаа.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ УРМАШУУЛАГДАА

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад энэ жэлдэ үндэр баян ургаса хураажа абахын тула ехэ оролдолго гаргаа юм. Тиигэжэ хамта дээрээ 66 мянган центнер баян ургаса абтаба бшуу. Гүрэндэ 22 мянган центнер эрхим шанартай тарян тушаагдаа. Таря хураалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һаяхан согсологдожо, ажалай түрүүшүүлдэ колхозой парткомой, правлениин, профсоюзай болон комсомолой комитедүүдэй Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Бригадирнууд Р. У. Раднаев, А. Е. Галсанов гэгшэд КПСС-эй Хурамхаанай райкомой болон арадай депутадуудай районно Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар, ВДНХ-да ошохо путевкоор урмашуулагдаа.

Абаһан социалис уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаһанайнь түлөө Галтайн һүнэй фермын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг 500 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаһан байна. Тус фермые даагша коммунист Д. А. Дондупов, эрхим һаалишад Л. Д. Данжурова, Л. З. Дондупова гэгшэд ВДНХ-да ошохо путевкоор шагнагдаа. Мүн З. Д. Дондупов, Д-Д. Х. Будаев, бусад шагнал хайрада хүртэһэн байха юм.

Д. ДОНДУПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хурамхаанай район.

БАНДАЖИРОВЩИК В. К. БАТЮКОВ ХОРЕОД ЖЭЛДЭ ЛВРЗ-гэй ЯКОРНО ЦЕХТЭ ХҮДЭЛНЭ. ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ НЭГЭН НИЛЭЭД ОЛОН ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ ҺУРГАҺАН. МҮНӨӨ АЖАЛАЙНЬ КАЛЕНДАРЬ ДЭЭРЭ —1986 ОНОЙ МАРТ. ВАЛЕРИЙ КУЗЬМИЧ ЦЕХЭЙ ПРОФСОЮЗАЙ КОМИТЕДЭЙ ГЭШҮҮН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БАНДАЖИРОВЩИК В. К. БАТЮКОВ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРХИМ ҮРЭ ДҮНГҮҮД

«Бидэ БАМ баринабди, БАМ бидэниие хүмүүжүүлнэ» гэһэн уряа доро «Запбамстроймеханизация» трестын олон мянган хүдэлмэришэд мүрысэжэ, гүрэнэй даабари болон уялгаяа заабол дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ яһалал оролдодог гээшэ. Лена мүрэнэй эрьеһээ Кодарай хадануудһ хүрэтэр 990 километр замда эдэнэр авто-харгы барижа, БАМ-ай һүүлшын тоннелиин барилга саг болзортонь эхилхэ хэрэгтэ эдэнэр хубитаяа оруулһан байха.

Байгалай хадануудһаа Витим хүрэтэр түмэр харгын далан барилсажа, 115 миллион кубометр хайр шорой зөөһэн юм. Оньһожоруулагдамал 138-дахи, 161-дэхи, 142-дохи, 137-дохи, 135-дахи болон бусад колоннонуудай коллективүүд БАМ-ай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хубитаяа оруулалсаа, оруулалсанашье. Оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын коллектив гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг. Гүрэнэй, ажалай, технологическа журам шангадхаха талаар эндэ тон шухала хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын хүдэлмэришэд бүхы коллективээрээ бригадна подрядай гуримаар барилга хэжэ эхилһэн юм. Автомашинанууд, бульдозернууд, экскаваторнууд, тракторнууд гурбан халаанай туршада ашаглагдажа, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдээ, оньһон техникын миин байха саг һураггүй хороогдоо һэн. Колоннын эрхим жолоошон Михаил Довгаль табан үдэрэй хүдэлмэри дүрбэн үдэрэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлдэг юм. Николай Зайцев, Владимир Ищенко, Виктор Яворский болон бусад автомашинануудаа гурбан халаанай туршада ашаглажа, даабаряа холо үлүүлнэ. Оньһожоруулагдамал 138-хи колоннын хүдэлмэришэд «Запбамстроймеханизация» трестын, Буряадай участогай барилгашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ олон удаа илажа, дамжуулгын Улаан тугаар, мүнгэн шангаар урмашуулагдаһан юм. Энэ коллектив 122 километр түмэр харгын, тэрэшэлэн станци шадарай 54 километр харгын далан барилсаһан юм. Уоянһаа Хойто Муяын хаданууд хүрэтэр авто-харгы барилсажа, мүн лэ олон мянган кубометр хайр шорой зөөжэ, гүрэнэй даабари амжалтатайгаар дүүргэһэн байгаа. Мүн Куанда шадар түмэр харгын һүүлшын далан барилсаа.

БАМ-ай барилгые болзорһоонь урид гол түлэб дүүргэлсэжэ, Амар мүрэн хүрэтэр ашаанай поезднуудые ябуулха гэһэн мүрысөөндэ оньһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын коллектив оролсоод, жэлэй эхинһээ яһала гэмгүй үрэ дүн туйлана. Эдэнэр автомашинануудаа, трактор, бульдозер, экскаваторнуудаа мүн лэ гурбан халаанай туршада ашагладаг болонхоо. БАМ-ай барилгада 1974 онһоо хойшо хабаадалсажа, дүршэл шадабаритай болоһон, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Николай Копелевой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив автомашинануудаа, экскаватор болон бульдозернуудаа шадамар бэрхээр ашаглажа, даабаряа хододоо үлүүлдэг, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг заншалтай. Николай Копелев Лена мүрэнэй эрьеһээ түмэр харгын далан барилсажа эхилээ бэлэй.

—Байгалай хадануудай дундуур, Хойто Байгалай газар дайда дээгүүр, Хойто Муяын дабаанай сройгоор түмэр харгын далан барилсажа, Кодарай хаданууд хүрэбэбди. Байгша оной октябриин 27-һоо Ленаһаа Амар тээшэ түрүүшын ашаанай поезд хараалагдаһан болзорһоо жэлээр урид ябажа эхилхэнь. Эндэ багаханшье һаа, миниин оруулһан хубита бии, —гээд, жолоошон Н. И. Копелев хэлэнэ.

Залуу жолоошон Н. И. Копелевой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив байгша оной юһэн һарын даабари амжалтатайгаар дүүргэжэ, «ГлавБАМстройн» дурасхаалта Улаан вымпел 300 түхэригэй мүнгэн шантайгаар һаншаг абаба. Оньһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын бэшэшье хүдэлмэришэд БАМ-ай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг юм.

—«Бултэ нэгэнэй, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлмэришэднай мүрысэжэ, һайн үрэ дүн туйлана. Таксимо — Витим—Сюльбан гэжэ габшагай ажалай участок дээрэ илангаяа шангаар хүдэлөө. Бидэ байгша ондо 5 миллион 230 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа бүри июлиин 1-дэ дүүргээ һэмди. Коллективнай 1985 оной март һарын түсэбөөр ажаллана,—гэжэ оньһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын ахамад инженер Э. К. Воронин бидэндэ хэлэбэ.

Социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэжэ, шэнэ онол аргануудые шадамар бэрхээр хэрэглэһэн дээрэһээ «Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд үндэр бүтээсэ туйлажа, гүрэнэй даабари амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Оньһожоруулагдамал 142-дохи колоннын хүдэлмэришэд һара, квартал бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ байдагаараа мэдээжэ болоһон юм. Энэ коллектив Ленаһаа Кодарай хаданууд хүрэтэр 117 километр түмэр харгын далан барилсажа, даабаряа холо үлүүлээ. «ГлавБАМстрой», БАМ-ай транспортна барилгашадай дорпрофсож, ВЛКСМ-эй ЦК-гай штаб энэ туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дурасхаалта Улаан туг 2000 түхэригэй мүнгэн шантайгаар һаяшаг барюулба.

«Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэжэ, ашаанай поезднуудые ябуулха гэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэри бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ. Дүрбэн жэлэй даабариһаа гадуур 78 миллион түхэригэй барилга тэдэнэр хэһэн байха юм.

—Байгша оной юһэн һарын туршада Таксимоһоо Кодарай хаданууд хүрэтэр 25 миллион кубометр хайр шорой түмэр харгын далан дээрэ адхажа, эгээл һайн үрэ дүн туйлаабди. Хүдэлмэришэднай ёһотой баатаршалга харуулаа. Бүхы ажалайнгаа 80 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргээбди, —гэжэ «Запбамстроймеханизация» трестые эрхилэгшэ В. В. Евтушенко хүдэлмэришэдөө магтана. «ГлавБАМстрой», БАМ-ай транспортна барилгашадай дорпрофсож, ВЛКСМ-эй ЦК-гай штаб «Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгүүдые үндэрөөр сэгнэжэ, дурасхаалта Улаан туг, 5000 түхэригэй мүнгэн шантайгаар барюулба.

— Бидэ саашадаа бүри шангаар хүдэлжэ, түрэл Коммунис партиин, Совет гүрэнэй даабари сүм бэелүүлхэбди, —гэжэ В. В. Евтушенко мэдүүлбэ. «Запбамстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэд үшөөл үндэр бүтээсэ туйлажа, нэрээ нэрлүүлхэ, солоёо дуудуулха бэзэ.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай БАМ-дахи корр.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ОНДО ОНДОО БАЙДАЛТАЙ...

Хориин районой Дээдэ-Тайлсын бэ Хүлэй совхозууд өөһэд хоорондоо мүрысэдэг юм. Теэд мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолон харахада, ходол Дээдэ-Тайлсын ажахы шалгаржа, үндэр дүнгүүдые туйлаһан байдаг. Тэрэньшье ехэ гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, даажа абаһан хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандажа, эрхим жэшээ харуулан, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаһан хүн бүхэн урдаа табигдаһан зорилгонуудые заатагүй дүүргэһэн байдаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Илангаяа Дээдэ-Тайлсын совхозой коллектив һүүлэй жэлнүүдэй туршада һү, мяха, нооһо, ороoһо таряа, овощ гүрэндэ тушаалгаар түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энэ ажал гол түлэб һаалишад, малшад, хонишодой, механизаторнуудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдһээ дулдыдана.

Эдэ ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүд болон гүүртэ, отаранууд аар һаяхан ябажа, тэндэ ажаллажа байгшадай хүдэлмэритэй танилсан, шалгалта хэгдэһэн байха юм.

Дээдэ-Тайлсын совхозой ахамад зоотехник П. П. Помурантай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

— Үшөө халуун намарай үедэ ажахын адууһа мал харууһалха найдамтай хүнүүдые шэлэн оложо табиһан байнабди. Тэдэнэр даажа абаһан харюусалгата ажалдаа үнэн сэхээр хандана. Ная шахуу тугалнуудые амяарлуулжа, дүршэлтэй малшан Клавдия Михайловна Галичкинада даалгажа үгөө һэмди.

Тэдэ тугалнуудта дулаан байра түхеэрэгдэнхэй. Шанаржуулагдаһан тэжээл тусхай рационой ёһоор үгтэнэ.

— Һүүлэй үедэ малнай яһала шадалтай боложо һайжараа, үһэ зүһэнииньшье ондоо болошоо, — гэжэ К. М. Галичкина харууһалжа байһан тугалнууд тээшээ заажа байжа хөөрэнэ.

Гадна Дээдэ-Тайлсын совхозой һү һаалиин фермэнүүдээр ябажа, шалгалта хэхэ үедэмнай эндэхи тэжээлэй кухнинууд бултадаа хүдэлгэгдэжэ байгаа һэн. Тиин бүхы малдань һайнаар буйлуулагдаһан шэмэтэй тэжээл үгтэнэ. Тэрээнһээ уламжалан һү һаалинь үдэр бүхэндэ дээшэлнэ ха юм.

Энэ ажахыгаар ябахадаа, Халзан гэжэ газарта ажаллажа байгаа П. М. Гурьевэй гүүртэдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэндэ ажалладаг малшад гэр байрануудаа өөһэдынгөө хүсөөр дулааланхай, газаань түлеэ, үбһэ, һолоомониинь асарганхай байгаа бэлэй.

Гэхэтэй хамта тус ажахын Доодо-Голой фермэдэ тэжээлэй дабһагүй байнабди. Үбһэ, һолоомо малдаа хэжэ үгэхэ хобтонууд дуталдана гэжэ дуулгабад.

— Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые хэды һараар уридшалан дүүргэхэтнай гээшэб? — гээд һаалишадай нэгэнһээ асуугдаба.

— Мэдэнэгүйбди. Энээн тухай хөөрэлдөөн үшөө болоодүй, — гэбэ нүгөөдэнь.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай Илалтын 40 жэлэй ойн болотор табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэрнэ. Зүгөөр Дээдэ-Тайлсын совхозой партком болон профком энэ хүдэлмэри горитойгоор ябуулха талаар эрид шууд хэмжээнүүдые мүнөөшье болотор абаагүй байһаар.

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо Хүлэй совхозой һү һаалиин фермэ, гүүртэнүүдээр хэдэн удаа ябагдаба. Эндэ дутуу дундануудынь усадхагдаагүй байһаар. Мүнөөшье болотор тэжээлэй кухнинууд хүсэд һайнаар хүдэлгэгдэжэ эхилээдүй, задагай зандаа. Тиимэһээ малай ашаг шэмэ доошолно.

Эндэ хэн зэмэтэй гээшэб? Хамагай түрүүндэ ажахын инженерно-техническэ болон зооветеринарна мэргэжэлтэд лэ зэмэтэй.

Арадай хиналтын районно комитедэй гэшүүд тус ажахыда малай үбэлжэлгын үедэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэриие шалгажа үзэһэн, дутуу дундануудыень элирүүлжэ, тэдэниие яажа усадхаха тухай хэлсэгдэһэн байгаа. Гэбэшье совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаагүй байха юм.

Районой агропромышленна нэгэдэлэй харюусалгата тушаалтай мэргэжэлтэдэй зүгһөө Хүлэй совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ багаар табигдана.

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгын үедэ нёдондо, урзанда жэлнүүдэй туршада дайралдаһан дутагдалнуудые Хүлэй совхоздо усадхахаар саг ерээ бэшэ гү?

Ю. БАЗАРЖАПОВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.
Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

БАМ-ай Шэтын участогто.

ТАСС-ай фотохроника.

Совет орон дотор

ТЕХНИКЭ ХАБАРАЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ БЭЛДЭНЭ

КИЕВ. Поли тарялангай до... һорбошье, Украинын хүдөө... механизаторнуудай хэхэ юумэ... багадаагүй. Хабарай хүдэлмэридэ техникэ бэлдэхэ хүдэлмэри жэгдэ ябуулагдана. 20 мя... гадахи трактор бэлэн болго... дожо табигдаа.

Днепропетровско области... хүдөөгэй ажалшад урагшатай һайнаар хүдэлнэ. Эндэхи олон ажахынуудта сүлөөрһэн техникэ тэрэ дарыдань шалгажа, заһабарилгада табидаг заншалтай юм. Энэнь саг алдаагүй үйлэдбэриин хүсэнүүдые... дэ һайнаар хэрэглэхэ арга о... годог. Заһабарилагшад бри... гадна подрядаар хүдэлдэг бо... лоходоо, һайнаар хүдэлжэ оролдоно. Эндэ тракторнууд... 90 шахуу процентнь бэлэн бо... гогдонхой. Крымскэ, Херсонско, Черкасска, республи... бусад областьнуудай колхоз... совхозуудта заһабарилгын хү... дэлмэри баһал һайнаар ябуу... лагдана.

Заһабарилгын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгоһо... ниинь, тэрэниие индустриальна үндэһэ һуурида оруулһаниинь амжалта туйлахадань туһа хү... мэри болоо. УССР-эй Госкомсельхозтехникын эгээл орёо нарин заһабари хэдэг заво... дууд болон мастерскойнууд... мянга гаран янзын деталь... нууд шэнэлэгдэдэг болонхо... Хаа хаанагүй поточно-узловой арга хэрэглэгдэдэг, районой нэгэдэлнүүдэй нүүдэл мастерскойнууд колхозуудые заһадаг юм.

Тусхай шэглэлтэй бригаднууд болон звенонуудай зү... дэг мүнөөнэй инженерно-техническэ комплекснууд техникэ бэлдэлгын заншалта болонуудые уридлаха арга о... дог. Республика дотор 2 мянга гаран комплекс байгуулагданхай.

ФЭД—МЭДЭЭЖЭ МАРКА

ХАРЬКОВ. Эндэхи Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводто бүтээгдэһэн «ФЭД-35» түхэлэй түрүүшын фотоаппарат предприятиин музейдэ дамжуулагдаа юм. Орон дотор бага хэмжээнэй пленочно фотокамера үйлэдбэрилжэ эхилһэнһээ хойшо 50 жэлэй ой энээгээр тэм... дэглэгдэбэ. Хүүгэдэй ажалай коммунын мастерскойнуудта А. С. Макаренкын хүмүүжэмэлнүүд тэдэниие бүтээдэг бай... гаа.

ФЭД аппарадууд найдамтай байһаараа хододоо шалгардаг. 50 жэлэй туршада заводой 7 миллион шахуу аппарат б... тээгдээ. Тиин мүнөөдэршье элдэб наһанай ба мэргэжэлэй олон миллион хүнүүдтэ эдэ аппарадууд найдамтайгаар б... ба хэһээр.

Продукциие бүри бүхэ... дамтай һайн болгохо гээшэ... парадуудые бүтээгшэдэй гол анхаралда урдынхяараа байһаар. Магазинуудай тагууда орохын урда тээ тэдэнэр түр... хай лабораторинуудта нарин шалгалта гарадаг юм.

ШЭНЭ ГАЗАРАЙ УРГАСА

ШААРТУЗ (Таджигай ССР). Кафирнигай адагтахи Бешкентын уһалууриин түхеэрэмжэ болзорһоо жэл шахуу урид ашаглалгада оруулагдаһан юм. Газар доорохи уһа бүлэхын тула байгуулагдаһан дренажна станциин хүсэтэ насосууд һайн хүдэлжэ эхилээ. Инженернүүдэй зоримгой шиидхэбэринүүд ба ирригаторнуудай коллективүүдэй шэн зоригтой ажал барилгын эршэ дэлисэ хангалтай байгаа.

Бешкентын талада 12,6 мянган гектар газар хахалагдажа уһалагдаа юм. Хлопок, бахчева ба тэжээлэй ургамалнуудые үйлэдбэрилхэ шэбан шэнэ госхоз байгуулагдаа.

Республикын бусадшье районуудта уһалууриин түхеэрэмжэнүүд баригдаһаар. 100 мянган гектар шэнэ газарай ашаглалгада Дангариин тэгшэ газарта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

БААТАРШАЛГЫЕ МАГТАН ДУУЛАХА

МИНСК. БССР-эй Композиторнуудай холбооной IX съездын концертнүүдтэ түрүүшынхеэ зэдэлһэн хүгжэмтэ зохёолнуудай олонхиин темэнь гэбэл, эб найрамдал ба амгалан хамгаалга мүн байба. Национальна хүгжэм хүгжөөлгын асуудалнуудта зорюулагдаһан зохёохы ажалтанай уулзалгаар съезд хүдэлмэреэ түгэсхэбэ.

Энэ уулзалгын урда тээ 4 үдэрэй туршада концертын программа харуулагдаа.

(ТАСС)

АМЖАЛТЫМНАЙ НАЙДАМТАЙ ҮНДЭҺЭН

МНРП-гэй XVIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, арадай ажахын болон соёлой талаар долоодохи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалта түгэс, саг болзор соонь дүүргэхэ зорилготойгоор, эршэтэй, эмхитэйгээр ажаллажа байһан манай ороной хүн зон МНРП-гэй III съездын болоһоор ба МНР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэжэ байна.

МНРП-гэй хүтэлбэри доро Агууехэ Октябриин социалис революциин сэхэ нүлөөн доро, Совет Россин аха дүүгэй туһаламжада ба дэмжэлгэдэ түшэглэн, 1921 ондо монгол арадай бэеэ даанхай байлалаа, национальна эрхэ сүлөөгөө тэмсэлээр олоһон ушар ороной түүхэдэ гайхамшагта удха шанартай байгаа.

Дэлхэйн ажалшан ангиин агуу ехэ вождь Ленин ба Монгол арадай гайхамшагта хүбүүн Сүхэ-Баатар хоёрой эхи табиһан монгол болон совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан хоёр гүрэнэй харилсаанай түүхэдэ шэнэ, толотомо хуудаһан боложо бэшэгдээ.

1921 оной ноябрь соо Д. Сүхэ-Баатарай сэхэ хабаадалгатайгаар баталагдаһан түрүүшын хэлсээн хадаа пролетарска интернационализмын хараа бодолнуудта, ехэ ба бага арадуудай адли тэгшэ эрхэдэ, арадуудай бэеэ даанхай байдалда, тэдэнэй хоорондоо харилсан туһалалсалгын гол ёһонуудта үндэһэлһэн байгаа бшуу. Тэрэл хэлсээн Монгол ороной бэеэ даанхай замаар саашадаа һалбаран хүгжэлтын найдамтай түшэг тулгуури боложо, монгол ба совет арадуудай хуби заяае хэтэ мүнхэдэнь холбоо.

Монгол ба совет арадуудай заншалта хани барисаан, аха дүүгэй харилсаа холбоон 1936 оной харилсан туһалалсалга тухай Договорой, 1966 оной МНР ба СССР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договорой үндэһөөр улам саашадаа гүнзэгырүүлэгдэн хүгжөөгдэжэ, Ази түбидэ амгалан тайбан баяулгүй байдал хангалгын хүсэтэ нэгэ арга нүхэсэл болоһон юм.

Социализмын дэлхэй дээрэхи түрүүшын орон—СССР-тэй аха дүүгэй хани барисаа, үргэн ехэ харилсаа холбоо тогтоолго, Соведүүдэй ороной үнэн сэдьхэлэй туһаламжа, манай ороной олон зуун жэлнүүдэй гээгдэлые усадхалгада, МНР-эй шэнэ экономикые, соёлые түргэн хурдан хүгжөөлгэдэ, арад зоной ажана байдалые һайжаруулгада шиидхэхы удха шанартай байгаа, байхашье гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Социалис хани харилсаата оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай туһаламжада түшэглэн, орон дотороо социализм байгуулха талаар асари ехэ зорилгонуудые манай арад амжалтатайгаар шиидхэнэ. СССР-тэй байгуулагдаһан ленинскэ ёһоной хани барисаандал үнэн сэхэ манай монгол арад 60 гаран жэлэй туршада тэрэнээ нюдэнэй сэсэгы дэл нарин нягтаар сахин ябана.

Манай орон дотор социалис байгуулалтын хэмжээнэй үргэдэхэ тума Советскэ Союзай үзүүлдэг интернационалис ёһоной туһаламжын удха шанар улам бүри урган дээшэлнэ. Аха дүү монгол-совет хани барисаан ба нягта харилсаа холбоон партийна, гүрэнэй, ниитын организацинуудта, политика, экономико, үзэл сурталай хүдэлмэри, эрдэм наука болон соёлдо сэхэ хабаатай гэжэ онсолое.

Совет арадай үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байгаа үнэн сэдьхэлэй туһаламжын ашаг үрэнь имагтал шэнэ фабрика, завод, больница, һургуули, хүн зоной ажаһуудаг районуудта, эрдэм наукын ба соёлой эмхинүүдтэ, мал ажал ба тариан ажал эрхилдэг ажахынуудта, мүнөө үеын хото ба посёлогуудта харагдана бэшэ, харин арадай ажахын ба соёлой элдэб һалбаринуудта бэлиг түгэс ажаллажа байһан монгол зоной зохёохы ёһоной ажал ябуулгада, манай ороной эрдэм наукын ба техникын хүгжэлтэдэ туйлагдаһан амжалтанууд дээрэ эли мэдэрэгдэнэ бшуу. Советскэ Союзай финансова, технико-экономическа туһаламжын үндэһэн дээрэ 340 промышленна, хүдөө ажахын, гэр байрын, соёлой ба ажаһуудалай объект бодхоогдохо гү, али шэнэлэн һэльбэгдэхэ юм. Тэрэшэлэн ажахын ба соёлой һалбаринуудта үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүн зоной материальна ажаһуудалые эрид һайжаруулха комплексно хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ хараатай. Эдэ хараа зорилгонууд мүнөө амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ эхилэнхэй.

МНРП-гэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулгын ашаар, монгол арадай зохёохы ажалай зоригжолоор, Советскэ Союзай шэн сэдьхэлэй туһаламжаар манай орон социализм байгуулха хэрэгтээ шэнэ шэнэ гайхамшагта амжалтануудые туйлажа байна. 1940 ондо үйлэдбэрилэгдэдэг байһан бүхы ниитын валова продуктые манай орон мүнөө 26 хоног соо бүтээн гаргана гэжэ сасуулан хэлэхэдэ, һонирхолтой ёһотой. Мүн тэрэ үеынхитэй жэшэхэдэ, промышленна продукци 8,5 үдэр соо үйлэдбэрилэгдэжэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүд 2 үдэр соо хэгдэнэ, харин национальна олзо доход 3,3 үдэр соо оруулагдана.

Монгол ба совет арадуудай алдарта хүбүүд, басагадай нангин шуһаар мүнхэлэгдэһэн, хүшэр хүндэ шалгалтануудые нэрэ хүндэтэйгөөр дабажа гараһан манай хани барисаан хадаа аха дүү ёһоной адли тэгшэ эрхэтэй хани барисаан ба харилсаа холбооной толотомо жэшээ мүн. Бэе бэеэ хүндэлэлгын ба бэе бэедээ туһалалсалгын гол үндэһэнүүд дээрэ тогтоогдоһон иимэ хани барисаан манай ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай ба һалбаран хүгжэлтын найдамтай эрхэ нүхэсэлынь болонхой.

Хүгжэлтын мүнөө үеын шатада монгол-совет партийна, гүрэнэй болон ниитын организацинуудай харилсаан улам үргэдэжэ, шэнэ удхатай ба формотой боложо гүнзэгырүүлэгдэнэ. Политикын, экономикын, үзэл сурталай хүдэлмэриин болон соёл культурын талаар бүхы ажал ябуулгамнай нягта нарин холбоотойгоор теаралдуулагдан эрхилэгдэнэ. МНР-эй ба Советскэ Союзай министерствэнүүд, албан зургаанууд, эрдэм шэнжэлэлгын, ниитын организацинуудай, тиихэдэ СССР-эй союзна, автономито республикануудай область хизаарнуудай болон манай ороной аймагууд, хото городуудай хоорондо байгуулагдаһан сэхын харилсаа холбоонууд жэлһээ жэлдэ үргэдхэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, аха дүү совет Буряад орондо амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэн Монголой Арадай Республикын үдэрнүүд МНР ба СССР хоёрой хоорондохи нарин нягта хани барисаанай онсо нэгэ шэнжэ түхэлынь болоо гэжэ хэлэхэ байнаб.

Манай партиин политикын генеральна хараа шугам капиталис бэшэ замаар хүгжэлтэ мүн гэжэ соносхоһон МНРП-гэй түүхэтэ III съездын боложо үнгэрһөөр ба Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй жабхаланта ойе эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэхэмнай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ороной арадай ажахын һалбаринуудта, соёл культурада совет түрүү дүй дүршэлэй дээжэнүүд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, ашаа үрээ харуулжа эхилээ. Жэшээ болгон дурдаа һаа, шанар һайнтай продукци үйлэдбэрилхэ саратовайхидай онол арга, Москвагай «Динамо» заводойхидой ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар түсэб табилгын жэшээ, Ростовско областиин ажалшадай гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ гэһэн үүсхэл, суута барилгашан Н. А. Злобиной бригадна подряд нэбтэрүүлхэ талаар дүй дүршэл, Ставрополиин хизаарай Ипатовска районой тариашадай богони болзор соо тариа хуряалга эмхидхэхэ түрүү онол арга, продукциин шанарые хинан шалгаха Львовско комплексно системэ болон бусад эндэ ороно.

Эгэршэгүй монгол-совет хани барисаае хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ, түрүү совет дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ манай ороной эгээл томо ниитын эмхи болохо монгол-совет хани барисаанай бүлгэм онсо ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэрэнэй зэргэдэ 580 мянга гаран хүн тоологдоно.

МНРП-гэй XVIII съездын ба ОМСД-гэй VII съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, монгол-совет хани барисаанай бүлгэм манай арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ, ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта МНР-эй Советскэ Союзтай холбоое улам нарижуулан ойртуулха талаар партиин зорилгонуудые бэелүүлжэ, КПСС-эй ба совет гүрэнэй амгалан ёһоной гадаадын политикатай, баатарлиг совет арадай амжалта ба туйлалтануудтай оронойнгоо хүн зониие үргэнөөр танилсуулха зорилгоор ехэ хүдэлмэри хэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, манай арадуудай хоорондохи аха дүүгэй заншалта хани барисаае ба үргэн шэглэлтэй харилсаа холбооe хүгжөөхэ талаар өөрынгөө уялгануудые ОМСД нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ зуураа, Хариин оронуудай хани барисаанай ба соёлой харилсаанай совет бүлгэмүүдэй холбоонтой, Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмтэй, социалис оронуудай хани барисаанай бүлгэмүүдтэй эбтэй эетэйгээр хүдэлмэреэ эмхидхэдэг юм.

60 жэл утатай түүхын богонихон болзор соо монгол арад социальна хүгжэлтын бүхэли шата дабажа, түрэл ороноо мүнөө үеын промышленностьтай, хүдөө ажахытай, хүгжэнги соёлтой ба эрдэм наукатай социалис гүрэн болгожо шадаа. Энэ амжалтанууд ба туйлалтанууд агуу ехэ Советскэ Союзтай, совет арадтай таһаршагүй хани барисаа, холбоо байгуулһанай аша үрэ гэжэ хуулита ёһоороо тоолодог, хуулита ёһоороо омогорходогшье гээшэбди.

Бүри һаяхана МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Жамбын Батмунхын Советскэ Союз албанай хэрэгээр ошожо ерэһэн ушар хоёр арадуудай харилсаа холбооной түүхэдэ шэнэ шата болоһониинь дамжаггүй. Манай гүрэнэй хүтэлбэрилэгшын нүхэд К. У. Черненко, Г. В. Романов, Н. А. Тихоновтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд КПСС ба МНРП-гэй, СССР ба МНР-эй хоорондохи барисаае, али бүхы харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ саашадаа сэхэ нүлөөлхэ, тэрэнэй түшэг тулгууринь болохо байна бшуу.

...XX зуун жэлэй эхин дээрэ Ази түбиин эгээл гээгдэнги оронуудай нэгэн байһан Монгол орон В. И. Ленинэй заабаряар, МНРП-гэй хүтэлбэри доро түүхэтэ алхам хэжэ, феодализмһаа социализм хүрэтэр дабшаа. Манай ороной иимэ гайхамшагта дабшалта колониальна дарлалтаһаа сүлөөржэ, хүгжэлтын замда ороһон залуу гүрэнүүдтэ үнэтэ жэшээ болодогынь гайхалгүй. Имагтал агуу ехэ Советскэ Союзтай ангиин хани нүхэсэл байгуулга, социалис хүгжэлтын зам һунган шэлэлгэ хадаа гүрэн бүхэнэй национальна бэеэ даалгын, арад зондоо ажана зол жаргал хангалгын найдамтай харгы мүн гэжэ үшөө дахин батална бшуу.

Б. БАДАРЧ,
МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хэрэгүүдые эрхилэгшэ, ОМСД-эй түбэй соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

УЛААН-БААТАРАЙ ҺАЙНДЭР

Хото городууд хүн зондол адлирхуу. Өөр өөрын дабташагүй шэнжэ шарайтай, бусадһаа ондоо өөрын абари, зантай. Энэ үдэрнүүдтэ жаран жэлэйнгээ ой тэмдэглэжэ байһан Улаан-Баатар, Монголой Арадай Республикын ниислэл мүн лэ өөрын онсо шэнжэтэй. Зундаа эндэ ногоон үнгэ элбэг— наран тээшэ шэглэн дүүлиһэн жодоо улаангирнуудай, элдэб үнгын үбһэ ногоогоор хангалтаһан үргэн талын үнгэ. Үбэлдөө хотые тойроһон хаданууддай шэлэнүүд ходоодоо сэлмэг тэнгэридэ уран гоёор угалзатан харагдадаг... Теэд гадаада талаһаа олон янзашье һаа, Улаан-Баатар ходоодоо һайн, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй нүхэр шэнги түни түбшэн зантай юм. Жэлэй ямаршье сагта хүндэмүүшэ, урин налгай, сэбэр һайхан сэдьхэл бодолтой, ерэһэн айлшадтаа үүдээ үргэнөөр сэлин угтадаг.

Жаран жэлэйнгээ ойн баярые Монголой ниислэл уран гоёор шэмэглэгдэнхэй угтажа байна. Ойн баярта хотын проспектнүүд, үргэн һайхан талмайнууд улаан тугуудаар, уряа лозунгнуудаар гоёогдонхой, хаа хаанагүй хүгжэм дуунууд соностоно. Үдэшэндөө олон мянган галханууд хотын сонхонуудһаа хүхюунээр ялалзан, тэнгэриин одо мүшэдтэй урилдан миралзана, элдэб олон мэдээсэлнүүд неон галаар һолонготон харагдана. Улаан-Баатарайхид һайндэрөө урма баяртайгаар угтахын тула нилээд ехэ оролдолго гаргаа. Хотын промышленна предприятинуудай болон ажахын зургаануудай ажалшад ойн баярай хүндэлэлдэ үргэн дэлисэтэй мүрысөө эмхидхэжэ, габшагай ажалай вахтада жагсаһан юм. Жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэр түсэбһөө гадуур 50 гаран миллион түгрик үнэ сэнтэй продукци үйлэдбэрилөө, хоёр зуу гаран зүйлэй шэнэ продукци гаргадаг болоо. Олон мянган хүдэлмэришэд ерэхэ жэлэй тоосоогоор ажаллажа байнхай.

Ойн баярые тэмдэглэжэ байгаа эдэ үдэрнүүдтэ ниислэлэй музейнүүд соо хүн зон олоороо сугларна. Хүдэлмэришэд, хүдөөгэй ажалшад, буурал толгойтой ветеранууд болон һурагшад түрэл хотынгоо түүхын мартагдашагүй хуудаһануудые иража, ухаан бодолдоо тэрэ холын үйлэ хэрэгүүдые һэргээнэ. Үе сагһаа хуушаржа, шарлаһан фотозурагууд болон хуушан монголоор бэшэгдэһэн документнүүд 1924 оной намар болоһон дурасхаалта үйлэ хэрэгүүдые һануулна. Имагтал тиихэдэ залуу республикын гүрэн түрын засагай дээдэ орган — Арадай Ехэ Хуралай шиидхэбэреэр Улаан-Баатар хото (хуушан Үргөө) МНР-эй ниислэл болобо гэжэ соносхогдоһон юм.

...Унаха болоһон хашаанууд, һэеы гэрнүүд, һандаршаһан шабар гэрнүүд — иимэл һэн революциин урдахи Үргөө. Хүн зониинь мунхаг харанхы байдалтай һэн, тушаан боложо олоһоноо эдидэг, гуйраншалхаһаа нааша байдаг бэлэй. Энэ һэеы хотын гол ехэ барилгануудынь гэхэдэ, дасан дугангууд байгаа, һургуулинууд, эмшэлгын газарнууд тухай «хара ажалтан» бодомжолхошье аргагүй һэн. «Үргөө хото жэрхэмээр муухай хото. Бүхы богоо үйлсэдөө хаядаг юм байна. Дэлгүүрнүүд дээрэ бадаршад, гуйраншадай тоо бүри олошорно», — гэжэ ород аяншалагша Н. М. Пржевальский бэшэһэн юм.

1921 оной арадай хубисхал хотодо шэнэ байдалай амисхаал үгэһэн байгаа. Ажалшан арадай засагай тогтоһоной удаа монгол орондо, ажалшан арадта болон Д. Сүхэ-Баатарай хубисхалша сэрэгшэдтэ түрүүшын һургуулинууд, больницанууд нээгдэжэ эхилээ. Ороной социалис гуримаар шэнэлэн хубилалгада Улаан-Баатар шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн. Имагтал эндэ хүдэлмэришэн анги мүндэлжэ, урган бэхижээ, арадай интеллигенци бии болоо, Монголой эгээ түрүүшын заводууд эндэ бодожо, арад зондо шэнэ, жаргалта ажабайдалай харгы зам нээгдэһэн түүхэтэй.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ хото танигдахаар бэшэ болотороо хубилан хүгжөө. Аяар хэдэн арбаад зуун жэлнүүдтэ хаягдаһан заха хизаарай һуурин байһанаа, мүнөө республикын хахад миллион шахуу хүн зонтой эгээ томо политическэ, экономическа, эрдэмэй болон соёл культурын түб болонхой. Соведүүдэй ороной болон социалис нэгэдэлэй бусад гүрэнүүдэй аха дүү ёһоной туһаламжаар эндэ хүнгэн ба эдеэ хоолой, модо болбосоруулгын болон национальна экономикын бусад һалбаринуудай мүнөө үеын предприятинууд бодхоогдонхой. Мүнөө тэдэнэр Монголой промышленностиин валова продукциин хахадынь шахууе үйлэдбэрилнэ.

Хотын ажахын хүгжэлтын олон шухала асуудалнуудые аха дүү оронуудһаа ерэһэн нүхэдтэйгөө урагшатай һайнаар шиидхэнэбди гэжэ арадай депутадуудай Улаан-Баатарай хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай дарга С. Мүнхжаргал ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. Энэ хэрэгтэмнай Монголой ниислэлэй ажалшадай хариин хото городуудай ажалшадтай тогтооһон нүхэд ёһоной харилсаанууд туһалдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Баатарта олон тоото делегацинууд Москваһаа, Берлинһээ, Софиһаа, социалис бусад оронуудай ниислэлнүүдһээ ерэһэн байна. Тэрэ хотонуудтай бидэ нягта харилсаа холбоотойбди. Иимэ уулзалганууд хотын барилгануудые эрхилхэ, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха талаар, арадай гэгээрэлэй, бэеын элүүрые сахин хамгаалха талаар дүй дүршэлөөрөө андалдаха эрхим арга боломжо үгэдэг гээд дарга хөөрэнэ. Илангаяа бата бэхи харилсаа Москвагай, Эрхүүгэй, СССР-эй бусад хото городуудай ажалшадтай тогтоонхойбди гээд нүхэр Мүнхжаргал мэдүүлбэ. Москвагай барилгашадай туһаламжаар, жэшээнь, эндэ профсоюзай Соёлой ордон, Эрдэм-техникын мэдээсэлэй түб, нилээд олон гоё һайхан гэр байрануудай районууд бодхоогдоо. Хотые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ, тэрэнэй ажахын ба захиргаанай албануудай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулгада совет мэргэжэлтэд ехэ туһа хүргэдэг.

Уран гоё үльгэр домог соохидол, хотын байшангуудай дабхарнууд үдэр бүри, час бүри урган бодоно, хотын барилганууд үргэдэнэ.

Мүнөө тэрэ 2000-дахи он болотор хүгжэлтын генеральна түсэбэй ёһоор баригдана. Энэ түсэбые монгол мэргэжэлтэд совет нүхэдтэйгөө нягта холбоотойгоор зохёоһон байха юм.

Энэ программа хүн зоной олошоролготой, промышленна предприятинуудай хүгжэлтэтэй, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгатай холбоотой олон шухала асуудалнуудые комплексноор шиидхэхээр хараалһан байна гээд Улаан-Баатарай главна архитектор Г. Жадамба хөөрэнэ. Жэшээнь, ехэ ехэ промышленна предприятинуудые, авто-ажахынуудые, складуудые хотын захада гаргахаар хараалагдана. Тиихэтэй хамта шэнэ парк сэсэрлигүүд, амаралтын газарнууд, коммунальна-ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые хангалгын предприятинууд байгуулагдаха юм. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ Улаан-Баатарые жэшээтэ социалис хото болгохо гэһэн зорилгые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нэмэри туһа болохо.

Ниислэлэй тон түбтэ — Д. Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ талмай дээрэ бодхоогдохо Эрдэмэй болон Соёлой ордон эгээ ехэ, эгээ һайхан барилгануудай нэгэн болохо юм. Үндэһэн архитектурын зүйлнүүдые хэрэглэжэ бодхоогдоһон энэ онсо янзын ордон соо 1300 хүнэй һуудалтай харагшадай зал, мантан томо библиотекэ, элдэб кружогууд, клубуудай хүдэлхэ тааруу зохид таһалганууд, выставкэнүүдые эмхидхэхэ павильонууд бии байха. Эндэ МНР-эй Наукануудай академиин президиум, соёлой министерство, Монголой зохёохы ажалтанай холбоонууд хүдэлхэ юм. Шэнэ ордон хотын ажалшадта Советскэ Союзай бэлэг болгон барюулагдаха байна.

Монголой ниислэлэй гэр бүхэндэ гайхамшаг ехэ, баяр жабхалантай һайндэр ерэбэ. Улаан-Баатарайхидтай хамта энэ һайндэрые бүхы республика тэмдэглэнэ. Улаан-Баатар хото—гоё һайхан мүнөөдэрэй, улам гоё ерээдүйн хото, ходоодоо золтой жаргалтай байг лэ!

Вячеслав ТОМИЛИН,
ТАСС-ай корр.
Улаан-Баатар.

Улаан-Баатар. Түсэбтэ энэ табан жэл хадаа Монголой ниислэлэй хүгжэлтын, болбосон түхэлтэй болголгын шухала шата болохо юм. Город үдэрһөө үдэртэ гоё һайхан болоно. Олон дабхар байрын гэрнүүд, һургуулиин байшангууд, хүүгэдэй саад, яслинууд, ажаһуудалай предприятинууд хаа хаанагүй урган бодоно, шэнэ, үргэн үйлсэ, гудамжанууд татагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

...ажэжэ, Тохойдохи асфальтын заводой барилгые Буряадай АССР-эй хүрээнүүдэй Соведтэ хандаха комисси тогтообо.

С. ДОРЖИЕВ.

[illegible]ЗИНОВАЦ: АВСТРИИН-СОВЕТ [illegible]РИЛСААЕ ХҮГЖӨӨХЭ

[illegible] Австриин Республикын федеральна канцлер Зиновац бүлэг совет [illegible] уулзажа, асуудалнуудта [illegible] Тэрэ нигэжэ хэлээ: Австриин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаан [illegible] һаннаар хүгжөөгдэнэ. Бэеэ даадан байдалай ба демократическа Австриин тухай 1955 оной договорто, сааг нейтралитедэй эрхэ [illegible] харилсаа холбоогоо Австриин хүсэжэ [illegible] үндэһэлнэ.

[illegible] албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоһон СССР-эй ба Австриин [illegible] ажал ябуулагшадай хоорондохи уулзалганууд хөөрэлдөөнүүдэй һайн заншалые үргэлжэлүүлнэ. Энэнь ниитын экономическа ондо байгуулалтатай оронуудай иимэ харилсаа тогтоожо байһаниинь [illegible] удха шанартай. [illegible] байха үедөө [illegible] политикын асуудалнуудаар һанамжа [illegible] абалсаха болохо байһаниинь элирхэй хэрэг тон ехэ удхатай гэжэ һананаб. Мүн Советскэ Союзай ба [illegible] хоорондохи харилсаа [illegible] түгшүүрилтэй үедэ бага болон ехэ [illegible] хоорондо хөөрэлдөөнүүдые хэхэ гээшэ онсо үүргэтэй байна. [illegible] наймаан хадаа һаа, тэрэ Советскэ Союзтай худалдаа наймаа ехээр эрхилдэг юм. Харилсаа холбоо тогтоохо олон тоото арга боломжонууд бии. Эдэ арга боломжонуудай үргэдхэгдэжэ, худалдаа наймаанай холбоо барисаанай үрэ түгэс болохо байһандань найданаб.

Хоёр талын соёлой харилсаан ехэ удха шанартай гэжэ канцлер саашадаа хэлэбэ. Манай ороной хүн зон СССР соогуур аяншалхадаа, Совет оронгой танилсадаг байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Ф. Зиновац австриин-совет бүлгэмэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэбэ. Совет хүнүүдтэй уулзаха, хөөрэлдэхэ арга боломжые би ходоодоо үргэнөөр хэрэглэдэгби гэжэ тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ. Хаа хаанагүй хүнүүдэй эб найрамдалые хамгаалдаг байһыень тэмдэглэжэ болоно.

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ЗАМБУУЛИНИИЕ—ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

НЬЮ-ЙОРК. «Интеркосмос» гэжэ программа бэелүүлдэг гүрэнүүдэй национальна комитедүүдэй хандалга 39-дэхи сессиин тусхай документ болгогдожо, ООН-ой штаб-байшан соо тараагдаба. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые дэлгэрүүлэн тарааха талаар ехэ аюулай бүхы дэлхэй дээрэ тохёолдуулагдажа байһандань, һанаагаа зобожо байһанаа тэрээн дотор мэдүүлнэ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргуулхагүйн, тэрэниие хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абахын тулэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха шухала гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые гаргуулхагүй тухай Советскэ Союзай үүсхэлнүүдые дэмжэжэ байһанаа хандалга дотор мэдүүлнэ.

ИНДИИН ТҮБЭЙ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИИН ШИИДХЭБЭРИ

ДЕЛИ. Парламентын арадай (доодо) палатын һунгалтада бэлдэжэ эхилхэ тухай тусхай шиидхэбэриие Индиин Түбэй һунгуулиин комисси толилуулба. Һунгуулиин 514 округто кандидадуудые бүридхэлдэ абалга ноябриин 27 болотор үнгэргэгдэхэ байна. Элдэб штадуудта, союзна газар нютагуудта дуугаа үгэлгэ декабриин 24-дэ, 27-до, зарим округуудта 28-да үнгэргэгдэхэ юм.

Энэ бүридэлэй арадай палатын ажал ябуулгын табан жэлэй болзор ерэхэ жэлэй январиин 20-до гүйсэхэ.

НДПА-гай ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

КАБУЛ. НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой заседани эндэ боложо, Афганистанай залуушуулай демократическа эмхиин ажал ябуулга тухай асуудалые хаража үзэбэ. НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Кармаль заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Апрелиин революциин туйлалтануудые хамгаалха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ ороной залуу үетэнэй шэн габьяа гаргажа байһыень үндэрөөр сэгнэбэ. Залуушуулай эмхиин үзэл сурталай ба политическэ үндэһэ һуурииe бэхижүүлхэ, тэрэнэй зэргэнүүдые үргэдхэхэ тодорхой зорилгонуудые залуушуулай урда табиһан байгаа.

Орон дотор юумэнэй үнэ сэн тухай асуудалые НДПА-гай ЦК-гай Политбюро мүн лэ хаража үзэбэ. НДПА-гай болон Афганистанай правительствын эсэшэ сусашагүй оролдолгонуудые гаргаһанай ашаар худалдаа наймаанай хэрэг, республикын хүн зониие шухала эд бараагаар, эдлэл хэрэгсэлнүүдээр хангалга һайжараа гэжэ Б. Кармаль мэдүүлээ. Гэхэтэй хамта Афганистаниие экономическа талаһаань амяарлаха гэһэн түсэбүүдээ бэелүүлхые оролдожо байһан Холбоото Штадууд түрүүтэй империализмын ба хархис хүсэнүүдэй ДРА-гай хэрэгүүдтэ хамааралсаһан дээрэһээ бэрхэшээл түбэгүүд тохёолдуулагдана гэжэ Афганистанай хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, юумэнэй үнэ сэнгые нэмээхэгүй тухай шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Б. Кармаль мэдүүлбэ. Энээнэй тула хүдөө нютагта кооперативна хүдэлөөе хүгжөөхэ, гүрэнэй худалдаа наймаае үргэдхэхэ, юумэнэй үнэ сэнгые хинаха талаар партийна болон ниитын эмхинүүдые, республикын бүхы ажалшан арадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала гэжэ тэрэ хэлэбэ.

[illegible]ОЙ ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИИН ҺАНАМЖА

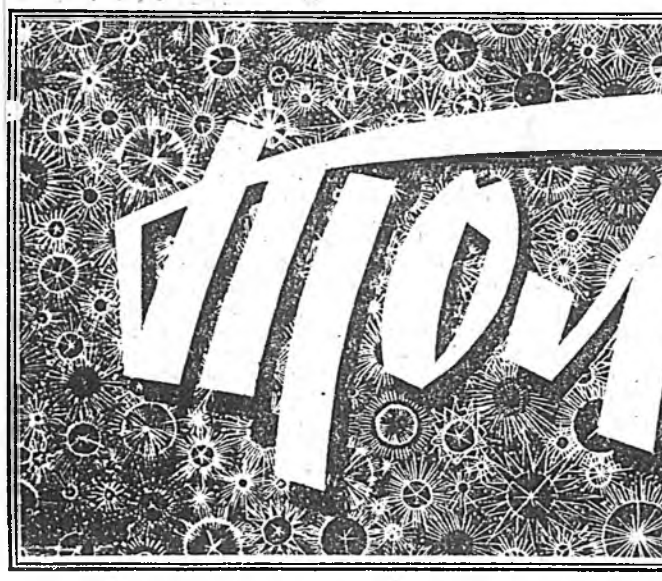
[illegible]-ЙОРК. ООН-ой Генеральна секретарь Хавьер Перес де Куэльяр Израиль ба Сириин сэрэгүүдые [illegible] түлөө адаглан хинаха [illegible] ООН-ой хүсэнүүдэй мандадые үшөө зургаан [illegible] 1985 оной майн [illegible] болотор һунаахыень [illegible] Соведтэ дурадхаба. [illegible] 1974 ондо Австриин, Канадын, Финляндиин [illegible] сэрэгүүдһээ бүрилдэжэ байгуулагдаһан байгаа. Энэ мандадай үндэһөөр ООН-ой хүсэнүүд таһалалгын райондо Израилиин гү, али Сириин сэрэгэй подразделенинүүдэй байхагүйень адаглан хинаха уялгатай.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал орёо түгшүүрилтэй байһаар. Иимэ байгаа сагтань эдэ сэрэгүүд эндэ байлгагдаха ёһотой гэжэ Перес де Куэльярэй эндэ толилогдоһон элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

ЗҮБЛЭХЭ ЗҮЙЛДЭ—ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙДАЛ

КУВЕЙТ. Персидскэ тохойн араб гүрэнүүдэй харилсаанай соведтэородог оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн эндэ нээгдэбэ. Бахрейнэй, Катарай, Кувейдэй, Нэгэдэмэл Араб Эмирадуудай, Оманай ба Саудовска Аравиин түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана. Соведэй гэшүүн-гүрэнүүдэй толгойлогшонорой ноябриин 27-до Кувейдтэ зарлагдаха ёһотой зүблөөнэй зүблэхэ зүйлые зохёохо зорилготойгоор министрнүүд уулзаһан байгаа. Нютагай хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Иран-Ирагай хёмороон, бүхы Дүтын Зүүн зүгтэхи, Персидскэ тохойн оршондохи, Ливандахи байдал, тусхайлбал, эндэхи оронуудай харилсаае үргэдхэхэ асуудалнууд болохоёо байһан хуралдаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Кувейдэй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Аль-Ахмед Аль-Джабер Ас-Сабах зүблөөе нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хоёр гүрэнэй нөөсэнүүдые һалгаажа, Персидскэ тохойн оршондохи байдалда уласхоорондын байдал ехэ аюул тохёолдуулжа байһан Иран-Ирагай хоорондохи дайн байлдаае болюулха харгы замуудые бэдэрхэ шухала гэжэ тэмдэглээ. Кувейт болон энэ райондохи бусад оронууд национальна эрхэнүүдэйнгээ түлөө Палестинын араб арадай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэнэ, Ливанһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахые, тэрэнэй нэгэдэл һэргээхые оролдоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛ

ДАЙСАНАЙ ХАРА, МЭРГЭНЭЙ МЭХЭ

Арбан зургаан жэлэй саа-а, 1968 ондо «Новгородкая правда» газетын хуудаанда Евгений Петровой Старорусска шэглэлдэ» гээн дурдалганууд барлагдаан байгаа. Сэрэгэй корресондент ябахадаа, Е. Петров фронтын энэ участогто маай нютагай хүбүүн Цыренашн Доржиевай габьяа туай мэдэхэ болоһон байгаа. Эуб гэхэдэ, тэрэ үедэ Ильень нуурай эрьедэ Цыренашн Доржиевай нэрэ хүн ухэндэ мэдээжэ болоһон юм.

...Өөрынгөө үеын үхибүүд этэ, Цырендашн бага наанһаа мэргэлжэ һураһан байаа. Эсэгэнь хүбүүгээ ой руу ахуулжа абаашадаг, агнуури эжэ һургадаг һэн. Тиимээ бэеэ хүсэхэдөө, Цыренашын ангуушан болоһоининь гайхалгүй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын айнай эхилхэдэ, Цырендаи Доржиев түрүүшын үдэрүүдһээ шахуу фронтдо ябаа. ранспортна ротодо алба хээ байһан аад, мэргэн буугашын мэргэжэлые шудала дуратайгаа мэдүүлбэ. Коандовани тэрэнэй хүсэлые эмжээ.

Ангууша хүн хадаа мэрн буудагшын курсада Цыендашн Доржиев удаан һуагүй. Уданшьегүй Баруунойто фронтын сэрэгэй гатэдэ бишыхан мэдээсэл олилогдобо. «Байлдаанай үрүү газарта Доржиев һайн урам тогтоогоо: гитлероцүүд имагтал мүлхижэ ябаг оолобо».

Дайсад харатай гэжэ үнэн. ашис ангуудай харала гарашье һаа, мэргэн буудагамнай мэхэтэй хүн байшоо. итлеровецүүд мэргэнэй хааһаа буудахые элирүүлхын ла модоор хэһэн тархиудые, һадиагта углаһан мэр малгайнуудые окопһоо лтайлгаад үзэхэ. Нютага агнажа ябахадаа, эндэндэ бэеэ далдалаад, ангууй, булганай бултайхые хээ ехэ тэсэбэритэйгээр хүэдэг байгаа гээшэб! Тэсэбэгүй ангуушан яажа олзо рихаб даа? Харин фашис гуудые агнахадань, тэрэ сэбэринь туһатай байгаа.

Нэгэтэ нүхэртэеэ Доржиев ойн захашагаар ябажа ябатараа, бүдүүн модоной саана хороодхибо. Гараараа занганжа, хасуурини саана «хүхын» һууһан тушаа нүхэртөө ойлгуулжархёод, түргэн гэгшээр шабхаяа дараба. Бэеэ нюуһаад, модон дээрэ һууһан фашис буудагша мэшээтэй ороһон шэнгеэр газ унашаба. Дайсанай тэндэрод һууһые Доржиев гаад мэдэбэ хаб гэжэ нүхэрынь ехэл гайхаа.

— Ангууша ябаһан хүн ажаглаашаа юм шуу даа,— гэжэ Доржиев нүхэртөө хэлэбэ. — Бүлэг хирээ энэ хасуури тээшэ ниидэжэ ябатараа, хажуу тээшээ халба һурэбэ ха юм. Хирээнүүд мии.і сошохогүй...

Доржиев сүүмхэхэнээ нээжэ, ээлжээтэ шулуугаа хээдхибэ. Шулуун бүхэнинь алуулһан фашистын тэмдэг байгаа. Баатар мэргэн хүбүүн 270 дахин сүүмхэ руугаа шулуу хэһэн юм.

Холын Буряадһаа урган гараһан мэргэн буудагша тухай фронтовой олон газетэдэ бэшэгдэһэн байна. Нэгэ мэдээсэлһээ абтаһан иимэ мүрнүүдые уншажа болоно: «Фашис булимтарагшадые мэргэнээр хюдажа, бүхы фронтдо мэдээжэ болоһон Доржиев С. һуурин тээшэ хэгдэһэн добтолгын үедэ фашис дүрбэн пулемётчигые, офицерые, хоёр ажаглагшадые, гитлеровскэ арбан солдадые үгы хээ, халюухайдан ниидэжэ, манай сэрэгшэдые пулемёдоор буудажа ябаһан «Хейнкель-111» түхэлэй самолет унагаагаа».

Иигэжэ манай баатарай мэргэн һомонууд совет сэрэгшэдэй харгы сэбэрлэдэг байгаа. Дайшалхы ехэ габьяагайнгаа түлөө нютагаймнай хүбүүн Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм. 1943 ондо добтолгото байлдаанай үедэ Цырендашн Доржиев эрэлхэг зоригтойшуулай үхэлөөр алдалһан байна. Гэбэшье алдарта сэрэгшын нэрые нютагаархидыньшье, аршалһан газар нютагуудтань ажаһуугшадшье һанажа ябадаг лэ!

И. ТУГУТОВ,
профессор.

МОСКВА. Фашизмтай тэмсэлдэ совет арадай туйлаһан агууехэ илалта Илалтын хүшөөдэ мүнхэлэгдэхэ юм.

Скульпторнууд, архитекторнууд хүшөөгэй скульптурна композицинуудай түхэлнүүдые байгуулжа эхилбэ. Поклонно гүбээ дээрэ бодхоогдохо Илалтын хүшөөгэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай музейн комплекснуудые барилгын ҮДэлмэри эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүлэг скульпторнууд мастерской соогоо (зүүн гарһаа) РСФСР-эй арадай уран зурааша, автор-хүтэлбэрилэгшэ Ю. Чернов, К. Константинов, В. Кошелев.

ТАСС-ай фотохронико.

Нэгэтэ үглөөгүүр эртэлэн тосхоной гол гудамжада гарахадамни, эндэ тэндэ томо гэгшын түнхаг-шэмэглэлнүүд хана, хашаануудай энгэрээр няагданхай холоһоо толорон аржыжа байба. Эгээ энэ баһа ямар зүжэг наадаяа харуулхань хаб гэжэ һанаһаар соносхолдо дүтэлэн ерэхэдэмни, онсо илгаруулан гаршаглаһан, «Цыден Бадмаев. Дэлхэйн арадуудай хатар» гэжэ уншабаб. Тэрэ холын табяад гаран онуудай нэгэ намар Улаан-Үдын оперно театрта хатаржа байһан Цыден Бадмаевые һонороор һананаб. «һайн үри түрэбэл, һаруул элшээр ялбаха» гэһэн элинсэгэймнай хэлэһэн үгэнүүд гэнтэ хаанаһаашьеб сэдьхэлдэ мүндэлэн ерэнэ.

Эгээ мүнөөдэрэй шарайһаа гэдэргээ эрьежэ, аяар тэрэ жаран хоёр жалгые һуха дабагты, тиихэдэтнай саанаһаань 1922 он гаража ерэхэ. Энэл жэлдэ Цыден хүбүүн түрөө һэн. Загарайн аймагай Шэбэр голой эрьедэ баабхай, шагайн наадан соо бага наһаниинь үнгэрөө. Бадматан зургаан хүбүүтэй, зургаан басагатай һэн. Хүбүүд соогоо одхониинь Цыден-Еши гэжэ нэрэтэй, хүнгэн солбон, хурдан хурсаараа илгардаг һэн ха. Хүн болохо багаһаа гэжэ арад зон дэмы хэлсээгүй. Хожомшог тэрэ заяанайнгаа харгые соёл, болбосоролтой холбохые хүсэжэ, 1952 ондо Москвагай Ехэ театрай дэргэдэхи хатарай училищиие амжалта түгэс дүүргэбэ. Иигэжэ бодото искусствын ургамал түлөөлэгшэ болохоһоо бүри урид, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын жэлнүүдһээ абан, үндэһэн соёлойнгоо үмэнэ алба хэжэ эхилһэн байна. Тиин 22 жэлдэ эстрадада, мүн 23 жэлдэ буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрта үрэ ехэтэйгээр ажаллаа. Дүн хамта дүшэн табан жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллажа ябаһаар лэ! Дүшэн табан жэл. Хүнэй наһанай хугасаада тон ехэ саг. Угайдхадаа хатар гэгшэмнай айхабтар хүндэ,журам гэгшые хэлбэришэгүйгөөр сахихые эрилтэ табидаг, тусгаар шангахан хэлбэриин харюусалга ехэтэй ажал

ха юм. Эсэшэгүй сүлхэ хүсэл зоригтой хүбүүд, басагад лэ имагтал энэ мэргэжэлые шэлэжэ бүхы үг зорилгоёо сүм зорюулдаг солотой бшуу!

Гансахан жаяг заршам гэһэн үгые дэлбэлэн тайлбарилха болоо һаа, удаахан саг соо задалха нэгэ бүхэли хөөрөөн болохо зэргэтэйл.

Цыден Бадмаев гансахан хатарай бэшэ, мүн эстрадын, театрай, киногой артист юм. Республикынгаа поэдүүдэй шог, ёгто шүлэгүүдые хаанаш ябахадаа, уран гоёор уншадаг хабатай. Үндэһэн хатарайнгаа үргэн жасада тэрэнэй оруулһан хубита тон ехэ. Ургажа ябаа залуу хатаршадые һурган хүмүүжүүлхэһээ гадна өөрын жэнхэни бэлигһээ мүндэлһэн «Бадмаевай хатарнууд» олон ааб даа. Тэдээн сооһоонь дурдабал, «Ононой эрьедэ», «Баяр», «Сагаймнай долгинууд», «Ангуушан ба бүргэд» болон бусадые тооложо болоно. Баһа тэрэнэй зохёоһон

ХАТАРААР ДОЛГИЛЬЮН НАҺАН

«Жанам хар» гэжэ монгол хатарыень улад зон угаа дуратайгаар харадаг гэжэ онсолон тэмдэглэе. Һүүлэй үедэ Цыден Бадмаев кинодо наадажа захалаа. Тэрэнэй буулгуулһан «Бүргэдэй һүүлшын жэл» гэжэ уран һайханай фильмые (өөрөө киномеханик һэн тула) зондо харуулһанаа һайн һананаб.

Буряад оронойгмнай бэлигтэ хүбүүдэй нэгэн Цыден Бадмаев хаанашье ябахадаа, олонациональна Совет Эхэ оронойгоо искусстватай хари холын арадуудые танилсуулхаһаа гадуур, өөһэдтэнь өөһэдэйнь залаа хатарнуудай дээжэһээ «таталуулхада» тус ороной харагшад дам гайхалаа бараажа, манай хүбүүнэй үндэр габьяагай урдаһаа бодожо, нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна бшуу. Энэ ушар Энэдхэг орондо болоһон ха. Ээрсэг шэнгеэр эрьелдэжэ, нюргагүй шэнги нугаралдажа байдаг хатарай энэ ехэ орондо харагшадай зүгһөө халуун анхаралаар хүреэлэгдэхэ гэшэ тиимэ амарханаар түйлагдаха хэрэг бэшэ гэжэ һайн мэдэнэбди.

Багахан Буряад арадай түлөөлэгшын үндэһэн соёлойнгоо «түгые» дээрэ үргэн толотуулжа, нэрэ солоёо алдаршуулжа ябаха гээшэ сэгнэшэгүй һайхан зүйл гэжэ бидэ ойлгонобди. Манай мэдээжэ артистын ябажа байһан зам ута даа. Хэрбээ хүрга даран тоолохо болоо һаа, хүнүүдтэ байдаг хорин хурган хүрэхэгүй байнал: Болгари, ГДР, Венгри, Монгол, Хитад, Энэдхэг, Бангладеш, Непал, Таиланд, Малайзи, Лаос, Судан, Эфиопи, Сомали, Руанда, Уганда, Замби, Танзани, Сингапур, Кени гэхэ мэтэ бусад. Энэ дээрэ дурсагдагша нютаг, оронуудаар гансал концерт-наада табижа ябахадаа бууһан, хүрэһэн байгаа һаа, харин аяншалагшын гуримаар мүн эды зэргэ үшөө ондоо газарнуудые үзэһэн хараһан гэжэ нэмэе. Дурдабал: Турци, Итали, Испани, Португали, Франци, Англи, Дани, Чехословаки гэхэ мэтэ олон даа.

Манай буряад уласай ниислэл Улаан-Үдэ хотые дэлхэйн иимэ олон оронуудтай холбожо, совет искусствынгаа дээжэһээ тус оронуудай олон түмэн харагшадые хужарлуулха гээшэ нилээдгүй ехэ харюусалгатайшье һаа, гайхама һайхан дэмбэрэлтэй хэрэг мүн!

Юумэн бүхэндэ өөрын хэмжүүр, жэнхэни шэгнүүр (тэнсүүри) гэжэ баһал байдаг. Нүхэр Ц. Бадмаевай наһанай гэхэ гү, ажалай намтарһаа тобшо тэды дурдабабди. Энэ нүхэрэй хэһэн ажал ехэ, хэһэн зандаашье ябана. Олониитэдэ туһатай, өөрын дуратай ажал эрхилхэ гээшэ агууехэ жаргал ха юм даа.

Ороной ниислэл Москвада хэдэн дахин уряалаар буужа, «Дэлхэйн хатарай дээжэһээ» гэһэн программатайгаар ниислэлэй эрилтэ ехэтэй олон түмэнэй урда хатараа. Гансашье Москва, Ленинград гэһэн томо хотонуудта бэшэ, харин Совет ороной бүхы шахуу хизаар, область, республикануудта Цыден Бадмаевые халуунаар угтаһан байха.

Байгша оной май һарада Москвада бүхэроссин т... ральна бүлгэмэй А. А. Ябл... кинагай нэрэмжэтэ б... уряалаар ошожо, зохёох... лигэйнгээ тоосоото үдэш... үнгэргэһэн юм. РСФСР-эй ... ята артистка Н. Рыже... оролто үгэ хэлэжэ, улас... рондын конкурсын лаур... пианист мэргэжэлтэ Баир Ц... дарон гэгшэд тус үдэшэд... баадалсаа.

СССР-эй Уран зохёолш... холбоон, М. В. Фрунзиин ... рэмжэтэ Совет Армиин т... байшан нүхэр Цыден Бадм... вые мүн лэ урижа Агуу... илалтын 40 жэлдэ зорю... даһан ехэ концертдэ хабаа... саба.

Эндэ СССР-эй арадай ... тистка Людмила Касатк... космонавт Павел Попович... шэдтэй ойро танилсажа, ... райнь табилгатай дурас... тэмдэг абапаниинь баяс... та зүйлнүүдэйнь нэгэн ... Дурсагдагша зүйл хэды ю... мэтэ ойлгогдобошье, С... үндэһэ яһатанай хани бар... гэршэлһэн, инаг һайхан ... хэлэй бэлэг тэмдэг болон ... шоно бшуу.

Буряадай АССР-эй арад... артист Цыден Бадмаевтай ... хамта Ленинэй орденто Б... ряадай гүрэнэй оперо б... баледэй академическэ те... рай дуушад Дулма Мижид... Александр Борбонов, рес... ликын дуушадай конкур... дипломант дуушан Дэмбр... Ринчинова, Буряадай АСС... габьяата артист Иван Емел... нов, мүн хүгжэмшэн Влади... Заря болон бусад энэ ... Хэжэнгэ ерэлсэжэ, концер... дые табижа, олоной мат... һайшаалда хүртэбэд.

Концертын түгэсхэлдэ ... зан дээрэ Цыден Бадмаев ... боложо, «Иигэжэл арад ... нойнгоо һайн һайхан үр... жөөр аажам дэлхэйн ... тээгүүр амжалтатай, өмө... ябагдана гэшэл даа, д... уулзатараа, баяртай!» ... үгээ түгэсхэбэ.

Цыден Бадмаевта олон ... мэн харагшадайнь зүг... сэдьхэлэй үреэл үргэе:

Ута наһанай удха шана...
Бата һайхан нарата намар...
Танда мүнхэ болтогой!

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ
Хэжэнгэ.

Геннадий РИНЧИНО

БАЙГАЛ ДАЛАЙН ЭРЬЕДЭ

Захагүй үргэн далайн эрьеэр
Заахан шубуун элин ниидэнэ.
Аали номгорһон долгид эрьеэд
Алтан элһэ эльбэн наадана.

Элин халин шубуухай наадана:
Эльгэн шулуундал доошоо харбажа,
Эмниг унагандал өөдөө сорьёжо,
Эмгэн холые уряалан далбана.

Гэнтэ тэнгэри харлан бүрхэжэ,
Галта сахилгаан зурагас гэнэ.
Далай энеэндэнь һанаа алдажа,
Балай долгидоо эрьедэ тууна.

Гал сахилгаанһаа һүрдэһэн долгид
Гол амияа абархын тула
Эрьеын шулуудай саагуур хорон,
Эрьен харана газар тулан.

Харанхы тэнгэриин бүдэхи шоурта
Харагдаад абана сахалиин дали.
Сахилгаанай зурагас гэхэтэй адли
Сахали баярлана байгаалиин уурта.

Уур сухалдаа үүлэд тэһэржэ,
Урда зүг руу бэе бэеэ намнаба.
Сахилгаан һүүлдэнь агаарта үлэжэ,
Сахали шубуухайн далида һүнэбэ.

Дуулим далай аали намдуу.
Сахали шубуухайн хоёр дали
Дуулан һэбиңэ омог дуу.
Сохилно зүрхэмни дуундань адли.

Али досоомни далайн эрьедэ
Дали боложо дуун түрэбэ гү?
Аали намдуу далайн хажууда
Али сэдьхэлдэм гуниг түрэбэ гү?

Захагүй үргэн далайн эрьеэр
Заахан шубуун элин ниидэнэ.
Зааха комгорһон долгид эрьеэд,
Заха эрьеэ эльбэн наадана...

«ТЕАТР БА ҮХИБҮҮД»

Уржадэр Ленинэй ордента Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй театрай байшан соо «Театр ба үхибүүд» гэһэн заншалта бүхэроссин долоон хоног нээгдэбэ. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын 40 жэлэй гайхамшата ойдо зорюулагдаа.

Долоон хоногой туршада эдир харагшад «Агуу гоохол Ангар дуухэй», «Борис Годунов», «Хоакин Мурьетын одон ба үхэл», «Шоно ба долоон эшэгэд», «Русалка», «Спартак» гэжэ зүжэгүүдтэй һонирхон танилсаха байна. Зүжэгүүдэй урда тээ республикын Соёлой министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй, ВЛКСМ-эй городской комитедэй түлөөлэгшэдтэй, дайнай ба ажалай ветерануудтай уулзалганууд болоно.

Театрай фойе соо Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран һайханай музейн жасаһаа абтаһан зурагуудай выставкэ эмхидхэгдэв.

Тэрэшэлэн эдир харагшад театрай артистнуудтай уулзаха, зүжэгүүдээ яажа найруулдаг байһантайнь танилсаха юм.

Манай корр.

«ТОХИР ХУРГАН АМАН ТЭЭШЭЭ»

Худалаар хэлэхэ, хулгай хэгээшэ гутамшаг муухай ябал гэжэ мэдэхэгүй хүн үгы б даа. Үхибүүдэйнгээ ухаа охоһоонь хойшо үнэн сэр ябагты гэжэ эхэ, эсэгэнь эндээ заадаг, һургадаг. Мүн итын зөөрие хамгаалха, ьбадхаха, тэрээндэ гамтай ринаар хандаха тухай хэды он һайн һайхан жэшээнүүд эст хүнүүдэй үдэр бүриин абайдалда, уран һайханай тературада, кинофильмнүүдшье харуулагдадаг гээшэб! Энэ тушаа нүхэр К. У. Черенко арадай хинагшадай бүюзна зүблөөн дээрэ, КПСС-ЦК-гай Политбюрогой зэдани дээрэ үгэ хэлэхэдээ солон тэмдэглээ һэн.

Теэд эдэ бүгэдые өөрынхеэ, буруугаар ойлгодог ушар нда үшөөл бии байна. Жээнь, али нэгэн гэмтэнэй һүин харанхые һамбаашалан, газин, склад тоноод, эд раа автомашинада ашажа гү, ы дааһысаа үргэлжэ ошоол энь, хулгай хээ гэжэ тоолог. Харин ямар нэгэ хүнэй рынгөө хүдэлдэг завод, фабка сооһоо гү, али барилга рэһээ хабтагай, хадааһэн і эхилээд, шэрэ будаг, жэ-божо хэрэгсэл, эдеэ хоой зүйл хүрэтэр бага-багахар абажа гарахадань, энээе хулгай гэжэ тоолодоггүй ар бии байна. «Адха хаһаар, шэлтэй архяар гүрэн архэ бэшэ, барагтай юм ааб» гэһэншүүгээр һанадаг хүд бии.

Үнэндөө, энээниие зүб гэн яашье аргагүй. Манай гүн баян, арад зоной хамтын ри барагдашагүй ехэ. Энэе арсалтагүй. Теэд хүн бүэй хүдэлжэ байһан газар бүхы юумэндээ нарин нягр хандажа, хамтын зөөие арьбадхахын, ехэ болын түлөө үдэр бүри оролко байгаал һаань, Эхэ оромнай улам хүсэтэй, өөһэдымнай һуудал байдал үшөөл баян дэлгэр болохо ха юм. Энээнэйл түлөө совет хүнүүдэй олонхинь үнэн шударгыгаар ажаллана.

Гэхэтэй хамта өөрынгөөл «һонорхон» хара аминай хэрэгые хараад, һэшхэл, нэрэ хүндэеэ мартажа, али бүхы аргаар лэ ажал дээрэһээ ямар нэгэ юумэ абажа гарахые оролдодог заримашуул үсөөн бэшэ дайралдана.

Улаан-Үдэ хотын Советскэ райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай албан зургаануудһаа гадуур харуулай начальник милициин албанай майор В. С. Кушнарев зузаан данса харуулба.

— Манай районой газар дээрэ оршодог элдэб предприятинуудта рейдовэ шалгалта хэхэдэ, тэндэһээ ямар нэгэ юумэ абаад гаража ябаһанаа, проходной соо баригдаһан хүнүүдэй нэрэ энэ дансада бэшэгдэнхэй. Байгша оной үнгэрһэн арбан һарада 120 тиимэ ушар үзэгдэһэн байна,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Эндэнь ликеро-водочно заводһоо 2—3 шэлтэй архи, үйлэдбэриин оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй мастерскойһоо — ниидхэ, бүд һад, түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Кировэй нэрэмжэтэ заводһоо— шэрэ будаг, бэлэн болоһон жэжэ амһарта гэхэ мэтые сүүмхэдээ хээд, хүнүүдэй гаража ябаһанаа баригдаһан тухайнь бэшэгдэнхэй байна. Жэшээнь, ноябриин 13-да ликеро-водочно заводто үнгэргэгдэһэн шалгалтын үедэ хүдэлмэришэд Д. Т. Балдунников, В. Н. Зубакин гэгшэд гурба-гурбан шэл архи үбэртэлөөд гаража ябаа. Түмэр хэрэгсэлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ заводой ахалагша мастер-залабарилагша О. М. Шалыгин 3 литрэй амһарта соо дүүрэтэр үнэтэй шэрэ хээд, гэртээ абаашаха һэдэлгэ гаргаба. «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон Г. Чимитцыренова оёгдоһон шэнэ самса, хэдэн монсогор ниидхэ сүүмхэ соогоо хээд ябаһанаа баригдаа. Иимэ жэшээнүүд олон.

Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай дэргэдэхи энэл харуулай албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэ, баһал тиимэрхүү баримтанууд тухай хэлээ һэн. Тусхайлбал, энэ жэлэй ноябрьда Улаан-Үдын нэхэмэл хубсаһанай фабрикада үнгэргэгдэһэн шалгалтын үедэ хүдэлмэрилэгшэд Л. И. Дубасова, З. Д. Ягунова гэгшэд нооһоор нэхэгдэмэл кофто, гольф гэхэ мэтые фабрика сооһоо хулгайлаад абажа гарахые оролдоо. Улаан-Үдын хоёрдохи автотранспортын предприятиин жолоошон Г. Г. Тыжибаун гэдэг хоёр канистра бензин ниитын гараж соо абаад, гаргахаяа байба. Һү, тоһо, зөөхэй, мяха, колбаса, талха, кондитерскэ зүйл гэхэ мэтые бага-багаханааршье һаань абажа гарахые һэдэдэг баримтанууд Улаан-Үдын мяханай болон һүнэй комбинадуудта, макароной болон кондитерскэ фабрикануудта үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байна.

Хүдөө нютагуудташье үбһэ, һолоомо өөрөө мэдээд һүни үдэр зөөжэ абаашадаг. Хамтын малай эдихэ талха таряае худалдажа, архи болгодог, үмсынгөө гахайда эдюулдэг, колхоз, совхозой трактор, машинаар хубиингаа ажал хэдэг ушаршье бии даа.

— Ямар нэгэ хэрэгсэл, эдеэ хоолой зүйлые хулгайгаар абаад, баригдангүй гараха ушар бии гү? — гэжэ асуухада, Советскэ районой ОВД-гэй харуулай албанай начальник нүхэр Кушнарев иигэжэ хэлэнэ:

— Хүдэлмэриин һүүлдэ фабрика гү, али заводһоо, мүн ондоошье организацинуудһаа гаража ябаһан хүн бүхэниие шалгаха, нэгжэхэ аргагүй. Тиимэ эрхэшье байхагүй, Хүнүүдтэ этигэнгүй байжа болохогүй ха юм. Мүн зарим предприяти, организацинуудай газаа тээгүүрхи хашаа олонхи ушарта задагай, забһартай байдаг. Тэрэниие һамбаашалжа, хүйхэршүүлэй ямаршье юумэ тиишэнь абажа гаргахадань, хэн мэдэхэб.

Нээрээшье, сэхыень хэлэхэдэ, али болохо мэхэ гохо гаргажа, зарим ушарта хиналта, шалгалтын һула, ёпоор харуулгүй байһаниие һамбаашалан, ниитын зөөрие бага, ехээр хулгайлдаг, үрилтэ хоролтодо оруулдаг, эдидэг, үбэршэлдэг баримтануудые үсөөн, барагтай юумэн гэхээр бэшэл байна.

Эсэстээ эдэ бүгэдэ хамтын хэрэгтэ, манай ажабайдалда ехэхэн хохидол ушаруулна. Тэрэ гүрэндэ, ажахынуудта материальна бага бэшэ гарза тохёолдуулхаһаа гадна хүнүүдэй һанаа сэдьхэлые буруутуулна, илангаа дороһоо үдэжэ ургажа ябаһан үхибүүдтэ, залуу үетэндэ муу жэшээ болоно, тэдэниие зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тойбо татана бшуу. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр эдэ бүгэдые хаража, шагнажа ябана. «Энэмнай иигээд лэ байдаг юм ха юм даа», — гэжэ тэрэ хүсэд болбосороогүй ухаан бодолдоо һанаха, буруу тобшолол хэжэ болохо ха юм.

Хоёр—гурбан монсогор ниидхэ, хахад килограмм колбаса гү, али шэлтэй зөөхэйе түлөөһэгүй абажа гарахада, фабрика, завод, гүрэн ехээршье хохидохогүй гэжэ һанахаар ааб даа. Тэрэ тиимэ бэшэ. Хүдэлмэришэн, хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй хүдэлдэг газарһаа ямар нэгэн юумэ абаад лэ гэр тээшээ гэшхэлдэг һаань, эсэстээ юун болохо гээшэб! Ургажа байһан айхабтар томо модые тон жэжэхэн хорхойнуудшье мэрэжэ, нүхэлжэ, хатаадаг, хосороодог байна бшуу.

Урдань хүнүүдэй өөрынгөө хара хубиин хэрэгые хараад ябадаг сагта «тохир хурган аман тээшээ» гээд, хүн али нэгэ арга оложо, хоолойгоо тэжээхэ гэһэн удхатай үгэ бии байгаа. Теэд мүнөө сагта манай хүн зон үмдэхэ хубсаһа, эдихэ хоолоор ядана бэшэ. Хамтын аша туһада ажал хэжэ ябаһан хүн юугээршье дуталданагүй. Үлдэжэ хооһодожо байһан үхибүүдэйнгээ хоолой тэжээхын тула хэдэхэн грамм, килограмм колбаса гү, али нэгэ шэл һү, сүсэгы хулгайлжа байха саг бэшэл.

Тиигэжэ ябахаһаа нэрээ гамнаха, һэшхэлээ һанаха, обществынгоо урдахи өөрын харюусалгые мэдэрхэ хэрэгтэй бшуу.

Тэрэшэлэн хүн олон юумэ бодожо үзэнгүй, хулгай хэжэ байнаб гэжэ огто һанангүй, ямар нэгэ юумые хүдэлжэ байһан газарһаа абаад, гэртээ абаашажа хэрэглэхэдээ, һүүлдэнь тэрээндээ дашууржа, өөрөөшье ойлгоогүйдөө гэмтэ ябадалай нүхэ руу гэшхэжэ болохо байна.

Захааминай районой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой мүнгэн жаса баригша байһан Ц. Б. Цыренжапова түрүүн тэндэһээ 3—5 түхэриг абажа эхилээд, һүүлдэнь хамтын зөөридэ ехэхэнээр хүрэжэрхидэг болоо. Эсэстээ тэрэ 5000 гаран түхэриг мүнгэ үбэршэлөөд, сүүдлүүлээ. Энэл районой Енгорбойн совхозой малшан Б. Ж. Доноев хамтын малай эдихэ тэжээл дээрэ үмсынгөө мал байлгаха, талха таряа өөрынгөө хэрэгтэ гаргашалхань багадаад, совхозойнгоо томо үхэрые үүсэлжэ эдеэд, оронгдонь өөрынгөө жэжэхэн буруу һүрэг соо табиһан байна. Тэрэнэйнгээ түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа. Иимэ жэшээнүүд тус райондо үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Хамтын зөөридэ хара һабараараа ородог, үргэншэ хулганаан шэнгеэр олоной зөөрие бага багааршье һаань, уута руугаа зөөдэг заримашуулай гарые хам бариха, тиимэ үрилтэ хоролтын үүдые хабяб хааха арга үгы гээшэ гү гэһэн асуудал гарана.

Жэжэ-божо хулгай хэһэн, өөрөө мэдээд али нэгэ юумэ абажа гарахаяа байһаар баригдаһан хүнүүд тушаа коллективүүдэй зүгһөө тодорхой хэмжээнүүд абтадаг. Гутамшаг ябадалынь нүхэдэй сүдүүд дээрэ харагдадаг. Ниитын журам эбдэһэнтэй адляар тэдэнэртэ административна хэһээлтэ тохогдодог байна.

Гэбэшье эндэ гол юумэн хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри болоно. Хүн зонойнь илангаа коммунистнууд, эдэбхитэдэй бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргадаг, тиимэ хулгай хэдэг ябадалда эбсэшэгүйгөөр хандадаг, шоо үзэдэг, шобто харадаг, нюур сахингүй шүүмжэлдэг, имагтал тэрээнтэй хамтаараа тэмсэдэг газарта социалис зөөри наринаар хамгаалагдадаг гээшэ. Харин эдэ бүгэдэдэ хамаагүйгөөр, юумэндэ һалан хойрогоор хандадаг хүнүүдэй: «өөрымни халааһа һууляагүй, гэр соохиемни хулгайлаагүй хадань яахамниб, намһаа саагуур» гээд ябадаг газарта хулгайн үүдэн нээгдэжэ, һэшхэл убайгүй заримашуулдал зоргоороо ороходонь зохид боложо үгэнэ бшуу.

Гадна хамтын зөөри хулгайда ороно, үрилтэ хоролто болоно аа гү гэжэ ходо һалгаланажа байха, хүн бүхэнэй хажууда харуул, хиналта табиха аргагүй юм ааб даа. Эндэ хүн бүхэнэй өөрынь һэшхэл, һайн һайхан һанал бодолынь, хүмүүжэлынь тэрээндэ ёһотой нарин хиналта болохо зэргэтэй. Бүхы юумэндээ гамтай, нарин, хамтын зөөрие али болохоор хамгаалха, арьбадхаха гэжэ хамаг сэдьхэлһээ оролдодог байхаар бүхы хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотойбди гэжэ партимнай заана ха юм.

М. НАМЖИЛОВ.

РЕДАКЦИҺАА: эндэ табигдаһан асуудалнууд тушаа уншагшад өөһэдынгөө һанамжа тухай бэшэхэ, тодорхой дурадхалнуудые оруулха аабза гэжэ хүлеэнэбди. Хамтын зөөрие хамгаалха, арьбадхаха гээшэ хүн бүхэнэй хабаадаха, тэдэнэй һэшхэлэй, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһанда ... сэбэй дүүргэлтэ — хуу... түрүү бэшэг. «Жэлэй т... хэлдэ — эршэтэ ажал» ... дээсэлнүүд. «Барилгын ... майнуудта» — суглуулб...

Хоёрдохи хуудаһанда ... тийна ажабайдал: тоособ... һунгалта «Сагай уларилые ... нээд...» — А. Филоновой ... тья. Таниие ямараар ... наб? «һайндэр юундэ бол... гүйб» — С. Бутыринагай ... тья. «Алдар суу»—Н. Д... ревой статья.

Гурбадахи хуудаһанда М... эй 60 жэлэй ойдо. «М... лой талын хубилалтануу... Д. Улымжиевай статья ... лын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда ... ботын үдэрэй галхан...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». ... —Үглөөнэй гимнастика. 9... —«Элүүр энхэ байха г... һаа». 10.10— Шатараар д... хэйн чемпионат. 10.25—«Мер... вые души»— 5 серитэй ... һайханай фильм. 5-дахи с... 11.50— «Спортлотогой» 47-... хи тираж. 12.00— «һайн... бараа — элбэг ехээр» 1... —Концерт. 12.50— В. Мая... ский. «В. И. Ленин», гэжэ ... эмэ. 13.40— Фронтын ... нарай клуб. 15.15— «Гэр б... ба һургуули». 15.35—«Мүн... дэр — түби дэлхэй дээ... 15.50— «Уран зураашад ... хай хөөрөөнүүд». 16.20— «Х... Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 17... —Мультфильмнүүд. 17.30 ... Политическэ шэнжэлгэ». 1... Вознесенскиин хөөрөөн. 18... —«Ан амитадай аймаг... 19.00—Спортивна дамжуул... 19.45— Дуунай бүхэсоюз... конкурс Ереванһаа дамжу... лагдаха. 20.30— «Звездопа... —уран һайханай фильм. 22... —«Время». 22.35— Кинопан... рама. 00.15— Шатараар д... хэйн чемпионат. 00.30— Хо... кейгээр СССР-эй чемпионат... СКА—Химик.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Үглөөн... гимнастика. 9.15— «Элүүр э... хэ байха гээ һаа». 9.25—Ба... римтата фильм. 10.15— «Ү... лөөнэй почто» — хүгжэм... дамжуулга. 10.45— Эстони... ССР-эй телевидениин про... грамма.

Улаан-Үдэ. 12.15—Буряад хэ... лэнэй хэшээл. 12.30— «Залуу... шуулай уран бэлиг». 13.00— «Ахалагша классайхид» гэһэн телеклуб.

Москва. 13.45— М. Горький... «Хозяин» — зүжэг. 15.10— «Арам Хачатурян — өөрын... үеын хүнүүдэй дурсалгануу... 16.00—«Үнэн зүрхэнһөө». 18.0... —Спортивна дамжуулга. 18.45 — Ливан тухай телефильм... 19.55 — Баримтата филь... 20.15 — Уласхоорондын шэн... жэлэл. 20.55 — Хүгжэмтэ ки... оск.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам.редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03651. Заказ № 270. Индекс 04649.